De houdgreep van Judo Bond Nederland

Een kwalitatief onderzoek naar de betekenisgeving van direct betrokkenen aan de beoogde centralisatie van de Judo Topsport Steunpunten door Judo Bond Nederland.

Tycho Berndt

Juni 2014
Heerhugowaard

De houdgreep van Judo Bond Nederland

Een kwalitatief onderzoek naar de betekenisgeving van direct betrokkenen aan de beoogde centralisatie van de Judo Topsport Steunpunten door Judo Bond Nederland.

Naam:	Tycho Berndt
Contact:	tychoberndt@hotmail.com/[redacted]
Studentnummer:	3944832
Datum:	30-6-2014
Kader:	Master thesis
	Master Sportbeleid en Sportmanagement
	Departement Bestuurs- en Organisatiewetenschap
	Universiteit Utrecht
Scriptiebegeleider:	Dr. Inge Claringbould
Tweede beoordelaar:	Dr. Annelies Knoppers
Stagebegeleider JBN:	Erica de Jong

Voorwoord

Met het schrijven van dit voorwoord komt er een einde aan mijn leven als student. Drie jaar geleden besloot ik per direct te stoppen met mijn master bedrijfskunde aan de Vrije Universiteit om deel te kunnen nemen aan de selectieprocedure van het masterprogramma sportbeleid en sportmanagement in Utrecht. Gelukkig werd ik toegelaten en mede dankzij de combinatie van studie en stage heb ik veel geleerd. Achteraf kan ik concluderen dat ik een juiste keuze heb gemaakt. Graag zou ik een aantal mensen in het bijzonder willen bedanken.

Allereerst wil ik mijn dank uitspreken voor mijn stageorganisatie. Judo Bond Nederland heeft mij de mogelijkheid gegeven om mij gedurende twee jaar te ontwikkelen. Het verrichten van werkzaamheden voor verschillende afdelingen heeft er voor gezorgd dat ik de organisatie goed heb leren kennen. Graag zou ik nog een aantal personen bij naam willen noemen. Marjolein Miltenburg, omdat zij mij betrokken heeft bij het leerzame proces van het schrijven van een beleidsplan. Daarnaast heeft ze een belangrijk aandeel gehad in de afronding van deze thesis. Pascal Bakker en Wouter Koeman voor de grappen, gesprekken en wielerspellen, die mij veel plezier hebben bezorgd tijdens mijn periode als stagiair. Mijn stagebegeleiders Benny van den Broek en Erica de Jong voor het vertrouwen dat ze in mij hadden bij het zelfstandig uitvoeren van alle werkzaamheden. Ten slotte wil ik de gehele afdeling topsport bedanken voor het bieden van de kans om mijn thesis over een onderwerp te schrijven dat momenteel erg leeft binnen het Nederlandse judo.

Vanzelfsprekend gaat er een speciaal woord van dank uit naar mijn scriptiebegeleidster Inge Claringbould. Dankzij haar enthousiasme, haar intensieve begeleiding, maar bovenal dankzij haar kennis over wetenschappelijk onderzoek werd ik constant uitgedaagd en gemotiveerd om mijn thesis te verbeteren. Wanneer ik het allemaal even niet meer wist, kwam zij tijdens onze besprekingen altijd met een nieuw inzicht waardoor deze master thesis meer diepgang heeft gekregen. Dank daarvoor Inge!

Daarnaast wil ik mijn ouders en broertje bedanken voor het steunen en voor mij klaar staan. Niet alleen tijdens het schrijven van deze thesis, maar voor het feit dat ze dat altijd doen.

Ten slotte zou ik graag nog mijn vriendin Laura willen bedanken. Zij heeft waarschijnlijk een veel grotere invloed gehad dan ze zelf doet vermoeden. Haar luisterend oor heeft veel frustraties doen wegnemen het afgelopen jaar en ze wist mij met bemoedigende woorden te stimuleren op de momenten dat ik dat even hard nodig had.

Tycho Berndt
Heerhugowaard, 30 juni 2014

Samenvatting

Inleiding

Bij de toekenning van de topsportgelden 2013-2016 adviseerde NOC*NSF om de seniorentop van het Nederlandse judo te gaan centraliseren. Judo Bond Nederland ging hiermee aan de slag en schaarde het project onder *´judo 2.0´*. Dit onderzoek tracht de betekenissen van de betrokkenen aan de beoogde centralisatie in kaart te brengen.

Theoretisch kader

Deze thesis legt de nadruk op de machtsprocessen in de Nederlandse judosport. Voor dit onderzoek is daarom gebruik gemaakt van beleidsdocumenten (sportnota´s), theorieën over topsport (SPLISS-model) en theorieën over macht *(´Panopticon´)*. Met name het SPLISS-model (De Bosscher et al., 2008) en het *´Panopticon´* (Foucault, 1989) vormen de theoretische basis van dit onderzoek.

Methodologisch kader

Dit onderzoek is verricht vanuit een dialogische en interpretatieve benadering. Om de betekenissen aan de beoogde centralisatie van Judo Bond Nederland te achterhalen zijn er tien semigestructureerde interviews afgenomen met de JBN, NOC*NSF, coaches en judoka´s. De interviews duurden gemiddeld 1 uur en 30 minuten.

Onderzoeksresultaten

De betrokkenen kennen verschillende betekenissen toe aan de beoogde centralisatie van de Judo Topsport Steunpunten door Judo Bond Nederland. De judoka´s en coaches zien de voordelen nog niet in van een centralisatie en spreken hun voorkeur uit voor het in stand houden van het hudige topsportklimaat. JBN en NOC*NSF achten het echter noodzakelijk om de seniorentop aan te laten sluiten bij één CTO. Daarnaast vermoeden de geïnterviewde judoka´s dat NOC*NSF macht uitoefent op Judo Bond Nederland.

Analyse

Op basis van dit onderzoek kan geconstateerd worden dat de betrokkenen verschillende pijlers binnen het SPLISS-model (De Bosscher et al, 2008) van belang vinden. Waar de JBN zich voornamelijk richt op financiën en het opstellen van sportbeleid, focussen judoka´s zich op pijlers die direct bijdragen aan de ontwikkeling als topsporter. Uit het *´Panopticon´* van Foucault (1989) blijkt dat NOC*NSF dankzij haar financiële machtspositie een grote invloed uit kan oefenen en dat sportbonden en sporters in feite geen andere optie hebben dan zich te conformeren aan de voorwaarden van NOC*NSF.

Conclusie

Uit dit onderzoek blijkt dat Judo Bond Nederland kiest om het advies van NOC*NSF om de seniorentop te centraliseren bij één CTO ter hand te nemen, omdat het judo in de ogen van de JBN een gecentraliseerd programma zou moeten volgen om in de toekomst nog mee te kunnen doen met de wereldtop en het financieel noodzakelijk is om de structuur van het topjudo te wijzigen. Judoka´s zien geen heil in de plannen van Judo Bond Nederland, voornamelijk omdat de argumenten ontbreken waarom een centralisatie een verbetering zou zijn.

Inhoudsopgave

1. Inleiding ... 7
1.1 Aanleiding ... 7
1.2 Praktische, maatschappelijke en wetenschappelijke relevantie ... 8
1.3 Doel- en vraagstelling ... 9
1.4 Maatschappelijke, bestuurlijke en organisatorische context ... 9
1.5 Leeswijzer ... 10
2. Theoretisch Kader ... 12
2.1 Onderzoeksperspectief ... 12
2.1.1 Local/Emergent – Elite/A Priori ... 12
2.1.2 Dissensus - Consensus ... 13
2.2 Definities ... 13
2.3 Ontwikkelingen in Nederlands sportbeleid ... 14
2.4 Relatie top- en breedtesport ... 16
2.5 Factoren prestaties topsport ... 17
2.6 Belemmerende factoren binnen een topsportklimaat ... 20
2.7 Macht ... 21
2.7.1 Vormen van macht ... 22
2.7.2 Foucault ... 23
2.7.3 Bourdieu ... 26
3. Methodologisch kader ... 29
3.1 Methode van dataverzameling ... 29
3.1.1 Literatuurstudie en documentenanalyse ... 29
3.1.2 Interviews ... 29
3.1.3 Selectie geïnterviewden ... 30
3.2 Methode van data-analyse ... 31
3.3 Betrouwbaarheid en Validiteit ... 31
4. Onderzoeksresultaten ... 33
4.1 Topsportklimaat ... 33
4.1.1 Ideale situatie ... 33
4.1.2 JTS en CTO ... 34
4.1.3 Financiën ... 34
4.1.4 Plus- en minpunten ... 35
4.1.5 Consequenties ... 37
4.1.6 Maatregelen ... 38
4.2 Centralisatie ... 38

4.2.1 Motieven ... 38
4.2.2 Locatie ... 40
4.2.3 Selectie ... 41
4.2.4 Tijdslijn ... 42
4.2.5 Alternatief ... 42
4.3 Draagvlak ... 43
4.3.1 Rol Judo Bond Nederland ... 43
4.3.2 Steun ... 44
4.3.3 Invloed ... 45
4.4 NOC*NSF ... 45
4.4.1 Rol ... 45
4.4.2 Voorwaarde ... 46
4.4.3 Macht ... 47
5. Analyse ... 49
5.1 Topsportklimaat ... 49
5.2 Centralisatie ... 50
5.3 Macht ... 51
6. Conclusie, discussie en aanbevelingen ... 54
6.1 Conclusie deelvraag 1 ... 54
6.2 Conclusie deelvraag 2 ... 55
6.3 Conclusie deelvraag 3 ... 55
6.4 Conclusie deelvraag 4 ... 56
6.5 Conclusie deelvraag 5 ... 56
6.6 Conclusie centrale onderzoeksvraag ... 57
6.7 Discussie ... 57
6.8 Aanbevelingen ... 58
7. Bibliografie ... 59
7.2 Documenten ... 61
7.3 Nota´s ... 61

Bijlage 1: Topiclijsten ... 62
1.1 Topiclijst interviews judo met bestuur ... 62
1.2 Topiclijst interview NOC*NSF ... 65
1.3 Topiclijst interviews Judoka´s ... 67
1.4 Topiclijst interviews Coaches ... 69

1. Inleiding

1.1 Aanleiding

In december 2012 is door NOC*NSF de nieuwe verdeling van de topsportgelden voor de daaropvolgende vier jaar bekend gemaakt. NOC*NSF zet in op focus om de top 10 ambitie waar te kunnen maken. Het aantal topsportprogramma's dat ondersteund wordt daalt daardoor van 180 naar 55 sporten. Criteria waarop sporten geselecteerd worden zijn onder andere het aantal deelnemende landen, de behaalde prestaties en het bijbehorende topsportprogramma. De Nederlandse judosport is één van de 55 sporten die topsportgelden toebedeeld heeft gekregen (NOC*NSF, 2012).

Momenteel trainen talentvolle judoka's vanaf 17 jaar op vier verschillende plekken in het land, genaamd Judo Topsport Steunpunten (JTS). Deze plekken bevinden zich in Rotterdam, Haarlem, Heerenveen en Eindhoven. Op deze manier tracht Judo Bond Nederland de doorstroom van talenten naar senioren te bevorderen. Bij de toekenning van de topsportgelden 2013-2016 adviseerde NOC*NSF om de vier Judo Topsport Steunpunten (JTS) te gaan centraliseren, zodat de beste Nederlandse judoka's op dagelijkse basis met elkaar kunnen sparren (NOC*NSF, 2012). Het huidige topsportklimaat was volgens NOC*NSF namelijk niet efficiënt en effectief ingericht en diende verbeterd te worden. Door te gaan centraliseren zou de topsportpiramide volgens NOC*NSF en Judo Bond Nederland (JBN) voltooid worden en zou het Nederlandse judo structureel bij de top acht van de wereld moeten kunnen behoren (NOC*NSF, 2012).

Ben Sonnemans, directeur topsport van de JBN, besloot met het advies van NOC*NSF aan de slag te gaan en het te scharen onder het project *´Judo 2.0´* (JBN, 2013). Hij verklaarde het topjudo te willen gaan centraliseren op één of twee locaties en de meest aannemelijke plaatsen om dit te laten plaatsvinden zijn Amsterdam en/of Papendal. Waarom deze locaties gekozen zijn en hoe de centralisatie verder ingevuld zou moeten worden was nog niet helder. De onduidelijkheid leidde tot hevige reacties binnen het Nederlandse judo. Judocoach Theo Meijer noemde dit zelfs *´´de doodsteek van het judo´´* (NOS, 2013). Volgens Meijer worden de clubs en Judo Topsport Steunpunten door een centralisatie sneller leeg getrokken, waardoor coaches hun pupillen sneller kwijt raken en daardoor minder gemotiveerd zullen zijn om toptalenten af te leveren. Judoka Anicka van Emden stelde dat *"verandering een verbetering moest zijn, maar dat ze die verbetering bij een centralisatie niet in zag"* (RTV Rijnmond, juni 2013). Gezien de heftige reacties van judoka's en coaches bestaat er nog onduidelijkheid over de precieze plannen van Judo Bond Nederland met betrekking tot de centralisatie. Naar aanleiding hiervan besloot ik mijn onderzoek te richten op de betekenissen die worden gegeven aan de beoogde centralisatie van de Judo Topsport Steunpunten.

1.2 Praktische, maatschappelijke en wetenschappelijke relevantie

De praktische relevantie van dit onderzoek is dat het een inzicht geeft in welke betekenissen bestuurders van de JBN, (oud) judoka's en coaches toekennen aan een topsportklimaat en de beoogde centralisatie van de Judo Topsport Steunpunten door Judo Bond Nederland. Door het interviewen van zowel Judo Bond Nederland als de (oud) atleten en coaches kan een vergelijking gemaakt worden tussen de verschillende betekenissen. Door het in kaart brengen van de verschillende visies op het judo topsportklimaat wordt het mogelijk te achterhalen waar de visie van Judo Bond Nederland overeenkomt met de betekenissen die atleten toekennen aan het fenomeen topsportklimaat, maar kunnen ook de pijnpunten ontdekt worden. Met de kennis die met dit onderzoek wordt opgedaan, wordt de afdeling topsport van de JBN uiteindelijk handvatten geboden bij de besluitvorming omtrent de beoogde centralisatie en het inrichten van een eventueel nieuwe judo topsportstructuur.

De maatschappelijke relevantie is te relateren aan de trend van centralisatieprocessen binnen Nederlandse sportbonden. Een benchmark van NOC*NSF heeft uitgewezen dat recente, succesvolle sportlanden hun topsportprogramma´s zijn gaan centraliseren (NOC*NSF, 2006). De afgelopen jaren hebben meerdere Nederlandse sportbonden een centralisatieproces doorlopen. Zo is de Nederlandse Boks Bond (NBB) onlangs gestart met een centraal project op Papendal richting de Olympische Spelen van 2016 in Rio. Eerder al hebben de Atletiekunie, de Koninklijke Nederlandse Zwembond (KNZB), de Koninklijke Nederlandse Roeibond (KNRB) en het Nederlandse dameshockey dergelijke transities ervaren. Ook Judo Bond Nederland heeft het advies van NOC*NSF gekregen om de seniorentop te gaan centraliseren (NOC*NSF, 2012). De Nederlandse sporten hebben minder financiële middelen en daarom is het voor sportbonden van belang om te achterhalen welke betekenissen betrokkenen geven aan een centralisatie en welke gevolgen het met zich mee brengt.

Ten eerste is de wetenschappelijke relevantie dat er in de literatuur nog weinig tot niets bekend is over centralisatieprocessen in de sport en welke gevolgen dat heeft voor de sporters. Dit onderzoek tracht een beeld te geven wat de mogelijke gevolgen voor betrokkenen zijn wanneer de beoogde centralisatie wordt doorgezet. Ten tweede is het wetenschappelijk relevant dat het onderzoek het gebrek aan machtsprocessen in de literatuur aantoont . Foucault (1989) hield namelijk in zijn theorie in eerste instantie nauwelijks rekening met verzet. Uit het onderzoek is gebleken dat judoka´s zich wel degelijk verzetten tegen de plannen van Judo Bond Nederland om de Judo Topsport Steunpunten te gaan centraliseren. Sporters beschikken namelijk over symbolisch kapitaal (Bourdieu, 1990). Het verzet en de status van topjudoka´s heeft er al toe geleid dat de centralisatie is opgeschort van 2014 naar 2016.

1.3 Doel- en vraagstelling

Het doel van het onderzoek is om te achterhalen welke betekenissen de verschillende actoren (JBN, coaches, (oud) atleten) geven aan de beoogde centralisatie van de Judo Topsport Steunpunten. Ook moeten de belangen van betrokken partijen en mogelijke gevolgen/consequenties van de centralisatie in kaart worden gebracht. Dit leidt tot de volgende onderzoeksvraag:

Centrale onderzoeksvraag

"*Welke betekenissen geven direct betrokkenen aan een beoogde centralisatie van de Judo Topsport Steunpunten door Judo Bond Nederland?*"

Deelvragen

- *Wat is er in de literatuur bekend over het organiseren van topsportcondities?*
- *Hoe ziet de huidige organisatie van het Nederlandse topjudo eruit?*
- *Hoe ziet volgens direct betrokkenen de ideale organisatie van het centrale punt eruit?*
- *Welke belangen spelen er voor betrokkenen omtrent het centralisatieproces?*
- *Hoe kijken direct betrokkenen naar de gevolgen van centralisering?*

1.4 Maatschappelijke, bestuurlijke en organisatorische context

Bij de interpretatie van de gevonden resultaten is het van belang dat ze in de juiste context worden geplaatst. Hieronder zal de maatschappelijke, bestuurlijke en organisatorische context worden geschetst waar binnen het Nederlandse judo zich momenteel bevindt.

Binnen de maatschappelijke en bestuurlijke context zijn er een aantal ontwikkelingen aan te wijzen die van invloed zijn op het topsportklimaat van judoka's. De hierboven genoemde top tien ambitie van NOC*NSF heeft er in eerste instantie toe geleid dat sportbonden het topsportgedeelte bedrijfsmatiger aan moesten gaan pakken. Met een bedrijfsmatige aanpak doelt NOC*NSF op *"een aanpak waarbij op basis van maatwerk en flexibiliteit geïnvesteerd wordt in topsportprogramma's"* (NOC*NSF, 2010). Dat wil zeggen dat er efficiënter en effectiever om moet worden gegaan met de beschikbare financiële middelen. Judo Bond Nederland zal dus moeten voldoen aan de eisen en richtlijnen van NOC*NSF om een subsidie toegekend te krijgen. Daarnaast heeft het Nederlandse sportklimaat ook te maken met een slechte economische situatie. Ondanks dat is de judosport er tijdens de laatste verdeling van de topsportgelden op vooruit gegaan. Toch is het van belang om de middelen efficiënter en effectiever in te gaan zetten. De Nederlandse bevolking is namelijk kritischer geworden met betrekking tot topsportinvesteringen uit collectieve middelen (Van Bottenburg et al., 2012). Een eventuele centralisatie van de Judo Topsport

Steunpunten is een gevolg van de wens om efficiënter en effectiever met topsportgelden om te gaan (NOC*NSF, 2012).

Binnen de organisatorische context is het van belang om te beschrijven hoe het huidige topsportklimaat van het Nederlandse judo er momenteel uit ziet. Onder leiding van Erica Terpstra schreef NOC*NSF het masterplan *'talentontwikkeling 2006-2010'*, met als doel om structureel bij de top tien van de wereld te behoren (NOS*NSF, 2006). Een nationaal talentontwikkelingsprogramma was volgens Terpstra een belangrijke investering in de toekomst van de Nederlandse topsport. Naar aanleiding van dit masterplan (2006) heeft NOC*NSF Centra voor Topsport en Onderwijs (CTO´s) gecreëerd. Een Centrum voor Topsport en Onderwijs (CTO) moet zorgen voor de optimale randvoorwaarden voor de hoogste nationale topsportprogramma's van bonden. Uniek aan deze centra is dat op één locatie trainen, studeren en wonen te combineren is. Op een CTO kan een sporter zich optimaal met zijn of haar sport bezighouden en heeft minimale reistijden, omdat trainingsaccommodaties, onderwijsfaciliteiten, huisvesting en sportvoorzieningen geconcentreerd zijn. NOC*NSF heeft de CTO´s gevestigd in Amsterdam, Eindhoven, Heerenveen en Papendal. Daarnaast heeft Judo Bond Nederland in het land Judo Topsport Steunpunten (JTS) aangewezen, waar een fulltime trainingsprogramma gevolgd kan worden. Deze steunpunten zijn bedoeld voor talentvolle judoka's vanaf 17 jaar om de doorstroom van talent naar topsporter te bevorderen. Er zijn door JBN vier plekken aangewezen: Heerenveen, Haarlem, Rotterdam en Eindhoven. In Haarlem en Rotterdam bevinden zich de grootste clubs van Nederland, te weten Kenamju en Budokan, en zijn daarom benoemd tot JTS. Eindhoven en Heerenveen sluiten aan bij een CTO van NOC*NSF, waardoor judoka´s naast een fulltime trainingsprogramma ook studiemogelijkheden, huisvesting en begeleiding tot hun beschikking hebben.

De voorwaarde van NOC*NSF om topsport bedrijfsmatiger aan te passen en de aanwezigheid van Centra voor Topsport en Onderwijs heeft tot het advies geleid dat Judo Bond Nederland haar seniorentop aan zou moeten laten sluiten bij één CTO (NOC*NSF, 2012).

1.5 Leeswijzer

Hier zal een overzicht worden gegeven hoe het vervolg van het onderzoek eruit zal komen te zien. Hoofdstuk 2 start met het onderzoeksperspectef en definities van de kernbegrippen uit dit onderzoek. Vervolgens wordt er beschreven welke ontwikkelingen hebben plaatsgevonden in het Nederlandse sportbeleid. Daarna wordt gesteld welke factoren er aanwezig zijn bij een topsportklimaat en welke belemmeringen een sporter tegen kan komen. Hoofdstuk 3 behandelt het methodologisch kader van het onderzoek. Hier worden de gebruikte onderzoekstechnieken en -methoden besproken en op welke manier de data is verzameld. Het hoofdstuk eindigt met het verklaren van de wijze van het analyseren van de data en hoe de betrouwbaarheid en validiteit van het onderzoek is gewaarborgd. Hoofdstuk 4 betreft

de onderzoeksresultaten. De belangrijkste resultaten uit de semigestructureerde interviews worden hier uiteengezet. Dit hoofdstuk is opgebouwd uit vier paragrafen: het huidige topsportklimaat, het centralisatieproces, draagvlak en de rol van NOC*NSF. In hoofdstuk 5 zullen de onderzoeksresultaten worden gekoppeld aan de literatuur uit hoofdstuk 2. De analyse bestaat uit drie paragrafen: het topsportklimaat, centralisatie en macht. Tot slot zal in hoofdstuk 6 antwoord worden gegeven op de onderzoeksvraag en de hierboven genoemde deelvragen. Naast een discussie, zullen hier ook aanbevelingen voor Judo Bond Nederland worden gedaan.

2. Theoretisch Kader

Dit hoofdstuk begint met het onderzoeksperspectief, waarna er een aantal definities van begrippen worden besproken die een hoofdrol spelen in dit onderzoek. Vervolgens worden de ontwikkelingen in het Nederlandse topsportbeleid uiteengezet van de afgelopen 20 jaar. Daarna worden twee theorieën behandeld die factoren bespreken waar een topsportklimaat aan moet voldoen. Ten slotte wordt het hoofdstuk afgesloten door het concept macht in kaart te brengen.

2.1 Onderzoeksperspectief

Het is van belang om het perspectief van de onderzoeker te verduidelijken. Het perspectief zal toegelicht worden middels het kwadrant van Deetz (1996). In dit kwadrant onderscheidt Deetz (1996) vier epistemologische benaderingen. Dit wordt gedaan aan de hand van twee paradigma's, het local/emergent-elite/a priori paradigma en het dissensus-consensus paradigma.

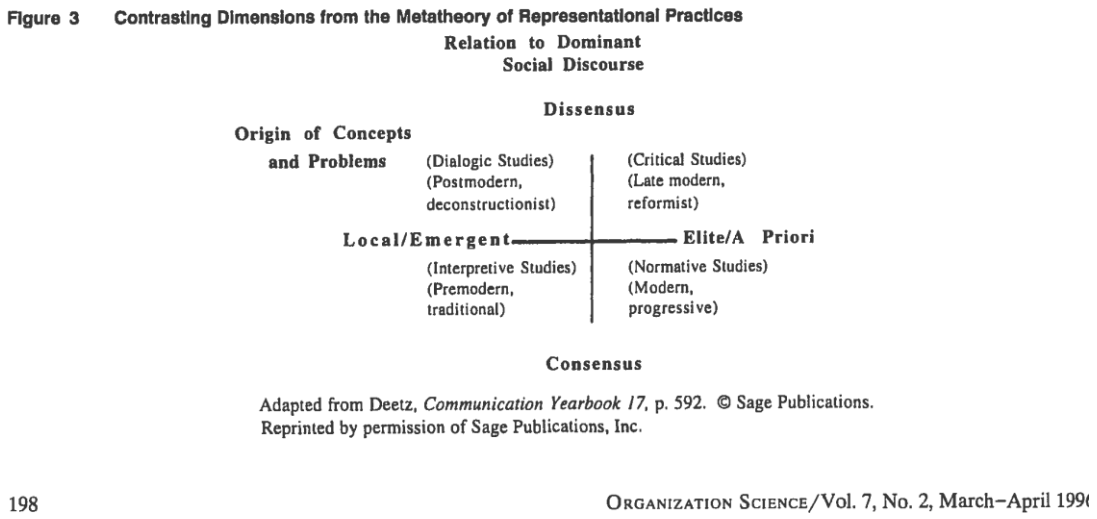

Figuur 1: kwadrant van Deetz (1996, p.198)

2.1.1 Local/Emergent – Elite/A Priori

Binnen de local/emergent-benadering worden de betekenissen van een onderzoekspopulatie verzameld en daaruit probeert een onderzoeker tot een theorie te komen. Daarentegen stelt de elite/a priori-benadering dat een onderzoeker een vooraf beschreven theorie wordt getoetst in de praktijk. Dit onderzoek beschrijft de betekenisgeving van direct betrokkenen aan de beoogde centralisatie van de Judo

Topsport Steunpunten. Hier is vooraf geen theorie over opgesteld en daarom bevindt het onderzoek zich in de local/emergent zijde van Deetz' (1996) schema.

2.1.2 Dissensus - Consensus

Bij dit paradigma wordt een onderscheid gemaakt tussen de dissensus-benadering en de consensus-benadering. De dissensus-benadering betreft een onderzoeker die uitgaat van een situatie met meningsverschillen, machtsrelaties en conflicten. In tegenstelling tot de dissensus-benadering gaat de consensus-benadering uit van hegemonie en vertrouwen. Dit onderzoek gaat over de verschillende meningen betreffende de beoogde centralisatie van Judo Topsport Steunpunten. Hier spelen machtsrelaties een rol, die zelfs tot conflicten kunnen leiden. Het onderzoek is daarom te scharen onder de dissensus-benadering.

Binnen het kwadrant van Deetz (1996) positioneert dit onderzoek zich linksboven. Dat betekent dat het een dialogisch perspectief betreft. Door de betekenisgeving van de direct betrokkenen in kaart te brengen, kunnen de verschillende visies op de beoogde centralisatie van de Judo Topsport Steunpunten door Judo Bond Nederland zichtbaar gemaakt worden.

2.2 Definities

In deze paragraaf zullen de belangrijkste begrippen van dit onderzoek gedefinieerd worden, zodat in het verloop van het onderzoek een eenduidige betekenis bestaat over de genoemde begrippen. Dit onderzoek zal voor de term ´topsport´ gebruik maken van de definitie die NOC*NSF op haar website hanteert. Iemand is een topsporter als hij of zij *"internationaal op het hoogste seniorenniveau (EK´s, WK´s en Olympische Spelen) meedoet binnen een erkend topsportonderdeel*". Ten aanzien van het begrip 'topsportklimaat' worden in de literatuur meerdere definities gegeven. Hutten (2009, p.13) omschrijft een topsportklimaat als *"een omgeving waarin de ontwikkeling van elke sporter tot zijn recht komt en ook door de maatschappij wordt gewaardeerd. Waarbij talentontwikkeling voortkomt uit dit klimaat als de vrucht van een goed functionerend systeem rond breedtesport".* De beperking van deze definitie van Hutten (2009) is dat het zich vooral focust op talentontwikkeling. Van Bottenburg (2000) definieert een topsportklimaat als *"de gewogen gesteldheid van de beïnvloedbare maatschappelijke en sport organisatorische omgeving die de omstandigheden bepaalt waarin sporters zich tot topsporter kunnen ontwikkelen en prestaties kunnen blijven leveren op het aangegeven hoogste niveau in hun tak van sport" (*Van Bottenburg, 2000, p.24). De definitie van Van Bottenburg (2000) richt zich in tegenstelling tot die van Hutten (2009) meer op topsport en zal daarom worden aangehouden in het vervolg van dit onderzoek.

2.3 Ontwikkelingen in Nederlands sportbeleid

Het topsportbeleid in Nederland is sinds de jaren negentig drastisch veranderd. De nota´s van de overheid en het masterplan '*Talentontwikkeling*' van NOC*NSF geven een inzicht in de ontwikkeling van het Nederlandse topsportbeleid. In het jaar 1996 werd topsport voor het eerst genoemd in een nota van de Rijksoverheid. Sinds 2005 steunt het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) de topsport om een internationale top tien positie te behalen.

Na 1996 werd er in 2005 een nieuwe sportnota uitgebracht door staatssecretaris Ross- Van Dorp: *´Tijd voor Sport – Bewegen, Meedoen, Presteren´*. De aandacht in deze nota ging vooral uit naar topsport. Het doel van de nota was dat de topsport in Nederland werd bevorderd als symbool voor ambitie, bron van ontspanning en voor het nationale imago in binnen- en buitenland. Het kabinet steunde het streven van de sportsector om Nederland tot de beste tien landen in de internationale sportwereld te laten behoren. De topsportonderdelen waarin Nederland goed presteerde of goed kon presteren en die bovendien goed pasten in de beleidsdoelstellingen, ondersteunde het kabinet bij nationale talentontwikkelings-programma's, de aanstelling van coaches en de organisatie van evenementen in Nederland. Dat betekende een beleidsinzet gericht op het professionele topsportklimaat, het beschermen van de gezondheid van de sporter en het positieve imago van de sport en (de maatschappelijke uitstraling van) het organiseren van sportevenementen in Nederland. Het herkennen en ontwikkelen van talent en het verbinden van breedte- en topsport moest op die wijze verbeterd worden. De nota sloot af met de opmerking dat het eventueel organiseren van topsportevenementen vraagt om moderne, hoogwaardige topsportaccommodaties. Het kabinet besloot daarom bij te dragen aan de bouw van topsporaccommodaties (TK 31 711, 2008-2009, nrs. 1–2: 34).

In navolging op de nota *´Tijd voor sport´* presenteerde staatssecretaris Ross- van Dorp in 2006 het uitvoeringsprogramma *´Samen voor Sport´*. In dit programma gaf zij aan hoe de plannen uit de nota in de komende jaren (2006-2010) gerealiseerd kon worden. Er werd gesteld dat de sportbonden de eerstverantwoordelijke organisaties waren voor de uitvoering van het programma. NOC*NSF was verantwoordelijk voor het uitvoeren van het programmamanagement. VWS ondersteunde de ambitie om Nederland een plaats te laten verwerven in de internationale top-10 landenklassering. Om in de top-10 te komen werden duidelijke keuzes gemaakt. De Rijksoverheid investeerde niet langer in alle topsportprogramma's, maar concentreerde de beschikbare middelen op die topsportonderdelen waarbij Nederlandse sporters op dat moment of in de (nabije) toekomst goed presteerden. Investeringen in topsportonderdelen werden pas gedaan als Nederlandse talenten, topsporters, combinaties en teams tot de beste acht van de wereld behoorden of uitzicht hadden op de top acht (TK 31 711, 2008-2009, nrs. 1–2: 34-35).

In 2006 kwam er onder leiding van toenmalig voorzitter van het NOC*NSF, Erica Terpstra, een masterplan *´Talentontwikkeling´* uit (NOC*NSF, 2006). Het uitgangspunt in dit masterplan was dat er een investering moest worden gedaan in een nationaal talentontwikkelingsprogramma om als Nederland structureel bij de top 10 van de wereld te behoren. Er moesten concrete faciliteiten en voorzieningen komen, waardoor het talent zich optimaal kon ontwikkelen en klaargestoomd kon worden voor een carrière in de topsport. Ruimte voor verbetering bleek uit de analyses vooral te liggen bij de versterking van a) de meerjarige opleidingsprogramma's voor talenten onder regie van de sportbond en b) de infrastructuur. De doorstroom van talent naar topsporter moest verbeterd worden. Er waren een aantal factoren die belemmerend werkten op deze doorstroom: de combinatie sport en studie, de toenemende reistijden, het gebrek aan goede trainingsfaciliteiten en een tekort aan gespecialiseerde begeleiding (NOC*NSF, 2006). Uit onderzoek van Ericsson en Charness (1994) is gebleken dat er ongeveer 10.000 trainingsuren gedurende tien jaar nodig zijn om de topsport te bereiken. Nederlandse talenten kwamen daar vaak niet aan door de bovengenoemde belemmeringen. Locaties met opleidingsprogramma's en faciliteiten moesten volgens het masterplan *´Talentontwikkeling´* (NOC*NSF, 2006) gebundeld worden om die trainingsuren wel te behalen. Om de regionale sportinfrastructuur te versterken kwamen er Centra voor Topsport en onderwijs (CTO´s) en Nationale Training Centra (NTC´s). Om de programma's te kunnen realiseren zouden er hoogwaardige accommodaties met volledige beschikbaarheid, woongelegenheid, opleidingsfaciliteiten en andere voorzieningen op geringe onderlinge afstand moeten zijn. Toch is de beoogde centralisatie vanuit NOC*NSF enigszins opmerkelijk te noemen. In de derde topsportklimaatmeting van Van Bottenburg et al. (2012) werd gesteld dat centraliseren ook een aantal nadelen met zich mee brengt. Er kunnen namelijk problemen ontstaan met de overgang van thuis naar zelfstandig en raken sporters afgezonderd van de normale samenleving. Echter is er nog weinig bekend over welke ervaringen sporters zelf hebben met het gecentraliseerd wonen. In de laatste fase van het opleidingstraject tot topsporter dient een atleet de beschikking te hebben over juiste sparringpartners, sportmedische en sportwetenschappelijke begeleiding, goede accommodaties en moet de sporter deel kunnen nemen aan internationale wedstrijden. Kortom, het masterplan van Terpstra (2006) stelt dat de infrastructuur van de topsport versterkt dient te worden.

Met het overzicht van de verschillende nota's, uitgebracht door het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport in samenwerking met NOC*NSF, wordt getracht een beeld te geven van de invloed van de regering en NOC*NSF op het gebied van sport. In de nota's wordt aangegeven waar de prioriteiten zijn komen te liggen en met betrekking tot dit onderzoek zou dat kunnen verklaren waarom Judo Bond Nederland bezig is met een beoogde centralisatie van de judo topsport.

2.4 Relatie top- en breedtesport

In het masterplan *'Talentontwikkeling'* van NOC*NSF (2006) werd gesuggereerd dat de doorstroom van breedtesport naar topsport kan worden verbeterd, omdat in het verleden de concrete faciliteiten en voorzieningen om voldoende trainingsuren te maken ontbraken. Alle topsporters zijn ooit begonnen in de breedtesport en beoefenen hun sport volgens dezelfde regels als recreanten, maar toch heeft de topsport zich ontwikkeld tot een autonome wereld, die volgens andere principes handelt dan de breedtesport (Van Bottenburg, 2003). Door de toegenomen internationale concurrentiestrijd is het eigenlijk alleen nog mogelijk topsport te bedrijven wanneer sporters de sport als primaire tijdsbesteding zien. De topsport zou een verlengstuk moeten zijn van de breedtesport, maar in de tegenwoordige topsport is dat niet meer het geval (Wann, 2001, in: Van Bottenburg, 2003: 285-286). Het niveau van de topsport is namelijk steeds verder af komen te liggen van het niveau dat recreanten uit de breedtesport kunnen behalen. Dit kan zowel leiden tot bewondering als vervreemding (Wann, 2001). Recreanten zien topsporters namelijk nog altijd als een voorbeeld, maar kunnen zich vanwege het grote niveauverschil minder met hen identificeren.

De relatie tussen topsport en breedtesport wordt door het Internationaal Olympisch Comité (IOC) nog altijd enigszins geromantiseerd. Het IOC heeft namelijk de '*double pyramid theory'* hoog in het vaandel staan. Deze theorie stelt dat duizenden recreatieve sporters een aantal Olympische kampioenen voortbrengen, terwijl deze gouden medaillewinnaars omgekeerd weer duizenden mensen stimuleren om een sport te gaan beoefenen. De breedtesport wordt dus geactiveerd door de topsport, terwijl de topsport voortvloeit uit de breedtesport (IOC, 2000, in: Van Bottenburg, 2003). Deze piramide theorie van het IOC komt regelmatig terug in het beleid van sportbonden en –verenigingen. Hierin wordt gesteld dat top- en breedtesport onafscheidelijk zijn van elkaar en dat ze elkaar wederzijds versterken (Van Bottenburg, 2003). Volgens Van Bottenburg (2003) is de topsport juist zo ver van de breedtesport af komen te staan, dat de piramide geen juist beeld meer schetst van de huidige sportwereld. Van Bottenburg (2003) stelt dat er een gebrek is aan wetenschappelijk bewijs dat de inspirationele waarde van succesvolle topsporters aantoont. Succes van topsporters en de daarbij behorende rolmodellen leiden namelijk niet altijd tot een stijging van de breedtesport. Wanneer er bij uitzondering wel sprake is van een stijging van de ledentallen is dat slechts voor op de korte termijn. Daarom is het niet aan te nemen dat succesvolle topsporters een aanjaagfunctie vervullen (Van Bottenburg, 2003).

Bij de beoogde centralisatie van de Judo Topsport Steunpunten door Judo Bond Nederland, tracht de bond de judo topsport piramide te voltooien en daarmee de *´double pyramid theory'* van het IOC na te streven. Ondanks de kritiek van Van Bottenburg (2003) is dit model een voorbeeld voor Judo Bond Nederland.

2.5 Factoren prestaties topsport

Een belangrijk uitgangspunt van topsportbeleid is dat topsport successen maakbaar zijn. Het succes van een atleet is in steeds grotere mate afhankelijk van de mogelijkheden en de effectiviteit van een nationaal sport systeem. Sommige landen investeren veel in het sportsysteem en haar sporters, terwijl andere landen een andere financiële afweging maken. Verschillende studies hebben verschillen in Olympisch succes proberen te verklaren door zich te focussen op sociaaleconomische factoren als rijkdom, populatie en de politieke situatie. Echter liggen deze factoren buiten de invloed van het sportbeleid op korte termijn. De Bosscher, De Knop, van Bottenburg en Shibli (2008) trachten te achterhalen of sportbeleid van invloed kan zijn op de verbetering van de sportprestaties.

Volgens De Bosscher et al. (2008) zijn er een aantal factoren die van invloed zijn op internationaal succes in de sport. Het is een combinatie van genetische kwaliteiten en de omgeving en fysieke omstandigheden waarin mensen leven. Om inzicht te krijgen in prestatie bevorderende factoren wordt er een onderscheid gemaakt tussen drie niveaus: micro, meso en macro (De Bosscher et al, 2008).

Onder micro niveau wordt de topsporter (genetische eigenschappen) en zijn of haar persoonlijke omgeving (onder andere ouders, vrienden en coaches) verstaan. Deze factoren liggen veelal buiten het nationale sportbeleid. Toch zijn er een aantal elementen die wel gecontroleerd en beïnvloed kunnen worden. Hierbij moet gedacht worden aan psychologische, technische, tactische en medische begeleiding. Het meso niveau bestaat uit het beleid en de heersende politiek. Hier wordt gesteld dat de prestaties van topsporters afhankelijk is van de effectiviteit van het beleid en de investeringen in de topsport. Weloverwogen beleid kan van invloed zijn op de sportprestaties op lange termijn. Het macro niveau bevat de sociale en culturele context waarin mensen leven. Elementen die het nationaal succes van een land beïnvloeden, maar die buiten de invloed van het beleid liggen. Hierbij worden economische welvaart, populatie, geografische ligging, klimatologische omstandigheden en het politiek systeem bedoeld. Daarnaast zijn er factoren als cultuur, levenswijze en gewoonten die een grote rol kunnen spelen op de sportprestaties, maar zeer lastig te meten zijn. De drie niveaus kunnen niet volledig los van elkaar worden gezien. Er bestaat een bepaalde mate van inter-afhankelijkheid tussen het micro, meso en macro niveau. Zo is het mogelijk om met sportbeleid (meso niveau) de omstandigheden van het macro niveau te beïnvloeden, maar wegen de kosten in de meeste gevallen niet op tegen de resultaten (De Bosscher et al., 2009).

Eerdere studies naar topsportsucces hebben aangetoond dat topsportsucces grotendeels wordt verklaard door elementen op het macroniveau, aldus De Bosscher et al. (2008). Dit ligt echter grotendeels buiten de invloedssfeer van het nationale sportbeleid, waardoor De Bosscher et al. (2008) zich gericht hebben op de

factoren op het meso niveau. Deze factoren zijn namelijk wel te beïnvloeden door een effectief sportbeleid. Hieronder worden een aantal pijlers genoemd die bepalend zijn voor topsportprestaties.

Pijlers meso niveau

Van alle factoren die van invloed zijn op het succes van sportprestaties, zijn de factoren op meso niveau als enige direct te beïnvloeden door middel van een effectief sportbeleid en investeringen in de topsport. De Bosscher et al. (2008) hebben een raamwerk gecreëerd waarin beleidsgebieden worden gecategoriseerd die van invloed kunnen zijn op het succes in topsport. De Bosscher et al. (2008) kwamen tot de volgende negen pijlers en hebben dit verwerkt in het zogenaamde SPLISS-model:

1. Financiële middelen
2. Organisatie en structuur van het sportbeleid
3. Fundament en participatie
4. Talentidentificatie en ontwikkeling systeem
5. Atleten en post-carrière ondersteuning
6. Trainingsfaciliteiten
7. Coachvoorzieningen en coachontwikkeling
8. (Inter)nationale competitie
9. Wetenschappelijk onderzoek

De eerste twee pijlers vormen de ´*input*´ om de optimale criteria voor sportsucces te kunnen creëren. Vervolgens is het van belang wat er geïnvesteerd wordt en op welke manier dat wordt gedaan (pijler 3 t/m 9). Dit noemen De Bosscher et al. (2008) de ´*throughput*´. Uiteindelijk moet de top van de structuur (*output*) het gewenste resultaat bieden, namelijk topsportsucces.

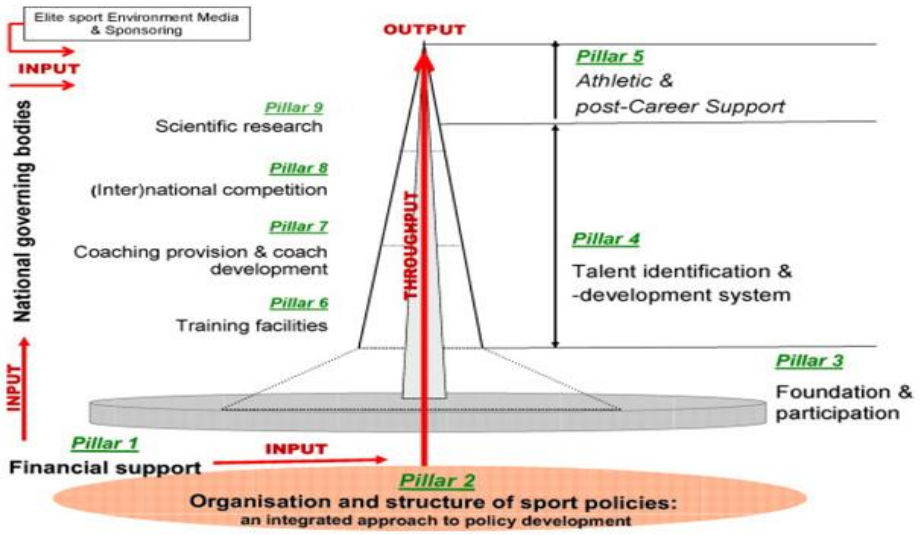

Figuur 2. Het SPLISS-model (De Bosscher et al., 2008).

Pijlers 3, 4 en 5 komen voort uit een logische progressie. Tijdens de derde pijler (fundament en participatie) komt een atleet voor het eerst in aanraking met de sport. Gedurende de vierde pijler (talentidentificatie en ontwikkelingssysteem) worden er atleten geïdentificeerd als talent en krijgen ze speciale aandacht. De atleten die de top bereiken en presteren op internationaal niveau bevinden zich in de vijfde pijler. Deze drie pijlers vormen samen een piramide model, omdat de meeste atleten in de derde en vierde pijler al afvallen en er maar weinig atleten de internationale top bereiken (De Smedt, 2001). Deze drie pijlers richten zich specifiek op de ontwikkeling van de atleet, terwijl de andere pijlers zich focussen op de randvoorwaarden die van invloed zijn op de ontwikkeling van een sporter. Het gaat er hier om hoe het beleid moet functioneren, zodat de atleten in optimale omstandigheden kunnen presteren. Financiële middelen (pijler 1) en een juiste organisatie structuur van het sportbeleid (pijler 2) zijn noodzakelijke condities voor de ontwikkeling van de sport en de carrières van atleten daar binnen. De financiële en menselijke middelen vormen de input van sportbeleid. Landen die meer investeren in topsport kunnen meer kansen voor atleten creëren om onder ideale omstandigheden te gaan trainen. Meer financiële middelen biedt een grotere kans op succes, maar het is geen garantie. De efficiëntie van het sportbeleid is minstens zo belangrijk (pijler 2). Een sterke organisatorische structuur, een goede communicatie en een duidelijke taakbeschrijving zijn van groot belang. De laatste vier pijlers zijn essentieel voor de ontwikkeling van topsporters: trainingsfaciliteiten (pijler 6), coachvoorzieningen en coachontwikkeling (pijler 7), nationale en internationale competitie (pijler 8), wetenschappelijk onderzoek (pijler 9). Pijlers 6, 7 en 8 zijn zowel van belang voor de ontwikkelingsfase als de topsportfase. Deze pijlers leiden er namelijk toe dat talenten zich goed kunnen ontwikkelen in hun sport en kunnen trainen en concurreren op hun niveau. Wanneer atleten op een hoger niveau gaan presteren en vaker gaan trainen

is er een behoefte aan specifiek(e) materiaal en faciliteiten, die goed toegankelijk zijn. Daarnaast is er meer kennis en expertise noodzakelijk van de coaches. Ten slotte moeten de sporters kansen krijgen om te participeren in internationale competities. Wetenschappelijk onderzoek (pijler 9) is cruciaal wanneer landen beter willen presteren dan anderen en voorloper willen zijn.

De kritiek op het SPLISS-model is dat het een zeer instrumenteel model is. Aan het eind van paragraaf 2.6 zal de kritiek op het SPLISS-model (De Bosscher et al., 2008) verder worden toegelicht. Hier zal eerder onderzoek van Bogerd (2010) voor worden gebruikt.

2.6 Belemmerende factoren binnen een topsportklimaat

Fletcher, Hanton, Mellalieu & Neill (2012) hebben ook onderzoek gedaan naar ervaringen binnen een topsportklimaat. Zij kwamen tot vijf verschillende factoren die binnen een sportklimaat van invloed zijn op een sporter. Fletcher et al. (2012) noemden (1) factoren die inherent zijn aan de sport, (2) rollen binnen de sportorganisatie, (3) sporttechnische relaties en persoonlijke eisen, (4) sportcarrière en prestatie ontwikkelingsvraagstukken en (5) organisatiestructuur en sportklimaat. Deze vijf factoren komen grotendeels overeen met de negen pijlers van het SPLISS-model van De Bosscher et al. (2008). Met het eerste component, factoren die inherent zijn aan sport, worden trainingen, de wedstrijdomgeving en faciliteiten bedoeld. In vergelijking met het SPLISS-model komt dit overeen met de vijfde (atletenondersteuning) en zesde (trainingsfaciliteiten) pijler (De Bosscher, 2008). De tweede component, rollen binnen de sportorganisatie, gaat over de wijze waarop een atleet zich dient te gedragen binnen een sportklimaat. Wanneer een sporter verschillende rollen op zich moet nemen en deze in strijd met elkaar zijn of wanneer er onduidelijkheid bestaat over een rol, kan dat leiden tot een persoonlijk conflict, overbelasting of stress bij een sporter. De derde factor van Fletcher et al. (2012) bestaat uit sporttechnische relaties en de persoonlijke eisen van sporters. Een sporter is het meest op zijn of haar plaats in een taakgerichte omgeving, waar de nadruk ligt op coöperatief leren en het individueel verbeteren van prestaties (Deci & Ryan, 1985). Factor vier, sportcarrière en prestatie ontwikkelingsvraagstukken, betreft onzekerheid over financiering, de carrière en prestatievooruitgang. Ook deze factor komt overeen met de vijfde pijler van het SPLISS-model. Het gaat namelijk om de balans die sporters moeten vinden tussen de sportcarrière, het sociale leven en het leven na de topsport. De laatste factor van Fletcher et al. (2012) bevat de organisatiestructuur en het sportklimaat. Binnen het SPLISS-model van De Bosscher et al. (2008) valt dit samen met de pijler organisatie en structuur van het sportbeleid. De culturele en politieke omgeving, communicatie en het besluitvormingsproces zijn aspecten die onder deze factor vallen (Fletcher et al., 2012).

Het onderzoek van Fletcher et al. (2012) heeft inzicht gegeven in welke factoren binnen een sportklimaat van belang zijn voor de sporters. Wanneer een van deze vijf elementen niet in orde is, kan dat er toe leiden dat een sporter niet optimaal kan presteren. Fletcher et al. (2012) focussen zich op de belemmeringen voor topsporters en daaruit vloeit vervolgens sportbeleid door. De Bosscher et al. (2008) richten zich daarentegen op het sportbeleid en daaruit moeten de ideale sportomstandigheden voor topsporters voortkomen. Beide onderzoeken komen dus voort uit een andere focus, maar komen grotendeels tot dezelfde conclusies.

Eerder onderzoek van Bogerd (2010) benoemde een aantal kritieken op het SPLISS-model, die in een bepaalde mate ook van toepassing zijn op de belemmeringen van Fletcher et al. (2012). Uit het onderzoek van Bogerd (2010) komt voort dat het SPLISS-model bruikbaar is om een topsportklimaat te ontrafelen, maar ze wijst ook op een aantal beperkingen. Het SPLISS-model stelt dat topsportsucces gecreëerd kan worden door beleid te voeren dat gericht is op het optimaliseren van het topsportklimaat is een vrij simplistische gedachte. Er wordt geen rekening gehouden met belemmeringen bij het opstellen van het optimale sportbeleid. Zo houden het SPLISS-model van De Bosscher et al. (2009) en de belemmeringen van Fletcher et al. (2012) geen rekening met machtsrelaties en onderhandelingen die gevoerd worden tijdens het verbeteren van een topsportklimaat. Het bestuur van een sportbond kan een andere visie hebben over het te voeren beleid dan de sporters. Sporters zullen zich bijvoorbeeld vooral richten op wat voor hen het beste is om optimaal te kunnen presteren, terwijl de sportbond afhankelijk is van de voorwaarden van een nationale sportfederatie. Hierdoor kunnen spanningen ontstaan tussen beide partijen. Daarnaast geeft Bogerd (2010) aan dat het SPLISS-model zeer instrumenteel is. Het model mist hierdoor analysekracht, waardoor er te weinig aandacht is voor de nadelen van de ambitie om succes te boeken. Ten slotte verandert de concurrentiepositie van een land niet wanneer iedereen het topsportklimaat inricht volgens het SPLISS-model van De Bosscher et al. (2009). Wanneer ieder land hetzelfde model gebruikt is het voor een land namelijk niet mogelijk zich te onderscheiden van de concurrentie, waardoor de onderlinge verschillen hetzelfde blijven. Bij de beoogde centralisatie van het judo topsportklimaat zijn machtsrelaties wel degelijk van invloed, waardoor het theoretisch kader hieronder dieper in zal gaan op het concept macht.

2.7 Macht

In deze laatste paragraaf zullen er verschillende theoriën betreffende macht aan bod komen. Hier zal onder andere literatuur van Lukes (1974), Foucault (1989) en Bourdieu (1990) voor worden gebruikt.

2.7.1 Vormen van macht

In dit onderzoek spelen machtsrelaties een grote rol. NOC*NSF staat boven de sportbonden, maar het is niet duidelijk hoeveel invloed zij heeft binnen het vraagstuk rond de beoogde centralisatie van Judo Bond Nederland. Onderstaande literatuur probeert daar een beter inzicht in te geven.

Volgens Roskin et al. (2007) bezit het begrip macht over drie kenmerken: *sociale actoren, is relationeel en thema specifiek*. *´Sociale actoren´* beschikken over vormen van macht, die ze gebruiken om doelstellingen te bereiken. Roskin et al. (2007) wijzen publieke actoren zoals staten, overheden, publieke instellingen, politieke partijen en pressiegroepen aan als actoren die macht hebben in nationale en internationale sferen. In de laatste decennia is de aandacht voor de macht van andere actoren als niet-staatsactoren toegenomen. Ook niet-staatsactoren kunnen namelijk macht uitoefenen of invloed hebben op processen van maatschappelijke besluitvorming en verandering (Roskin et al., 2007). Voorbeelden hiervan zijn sportorganisaties als NOC*NSF en de nationale sportbonden. Daarnaast heeft macht geen betekenis zonder *´sociale interactie´*. Macht komt door interactie tot stand en wordt tegen of over een andere actor uitgeoefend. Ten slotte wordt macht beschreven als *´thema specifiek´*. Actoren hebben macht in bepaalde gebieden, binnen specifieke organen en contexten waar ze de macht nodig hebben om hun doelstellingen te bereiken, aldus Roskin et al. (2007).

De typologie van Lukes (1974) beschrijft drie soorten dimensies van macht. De eerste dimensie is de capaciteit om *´besluitvorming te beïnvloeden´*. De tweede dimensie is het kunnen *´bepalen van de politieke agenda´* en de laatste vorm is de *´ideologische macht´*. Het *´beïnvloeden van besluitvorming´* staat in elk politiek systeem centraal. In essentie gaat het over de verdeling van maatschappelijke middelen ten voor- of nadele van specifieke maatschappelijke groepen. De tweede dimensie is de macht om de *´politieke agenda´* te bepalen. Deze macht speelt volgens Lukes (1974) nog een grotere rol dan het beïnvloeden van de besluitvorming zelf. Het gaat namelijk niet alleen wat er op de agenda komt, maar ook welke punten onbespreekbaar zijn en daardoor niet op de agenda komen. De derde dimensie van Lukes' typologie (1974) is de *´ideologische macht´*. Deze dimensie houdt in dat een actor andere actoren zo kan beïnvloeden dat zij hun percepties en voorkeuren gaan bepalen volgens de belangen van de beïnvloeder. In de meest extreme vorm worden actoren zo beïnvloed dat ze denken dat alleen het beeld van de beïnvloeder de werkelijkheid weergeeft (Lukes, 1974). Het uitoefenen van macht vereist volgens Lukes (1974) het gebruik van machtsmiddelen. Afhankelijk van het onderwerp en de relatie tussen actoren zullen andere machtsmiddelen moeten worden ingezet om de beoogde doelstellingen te bereiken. Voorbeelden van machtsmiddelen zijn illegaal of legitiem geweld, politieke macht, institutionele macht, kennis, financiële middelen en symbolen.

In 2005 komt Lukes met een vernieuwd boek over zijn eerdere werk uit 1974. Hierin bespreekt hij hoe zijn visie over macht is veranderd in de loop der jaren en bespreekt hij een aantal kritieken op zijn boek uit 1974. Lukes (1974) had het voornamelijk over macht uitoefenen over een actor, ook wel dominantie genoemd. Hij ging uit van macht in relatie tot een alles of niets spel. Clegg (1989) stelt dat Lukes hierdoor geen rekening hield met de positieve, productieve en transformerende kant die het concept macht kan vervullen. Daarnaast stelde Lukes (1974) dat verschillende partijen enkel tegenovergestelde belangen konden hebben. Clegg (1989) haalt aan dat actoren meerdere belangen kunnen hebben, die niet altijd tegenstrijdig zijn. Ten slotte ging Lukes (1974) uit van binaire relaties, terwijl er in vele situaties meerdere actoren zijn met allemaal verschillende belangen. Deze kritieken zijn onder andere tot stand gekomen naar aanleiding van het werk van Foucault (1989) en Bourdieu (1990). Daarom zal het werk van deze auteurs over macht hieronder behandeld worden.

2.7.2 Foucault

Bij de definiëring van macht beschrijft Foucault (1978) niet wat macht wel is, maar wat het juist niet is. Volgens Foucault (1978) is macht *´´not a possession that can be acquired, seized or shared. Nor should it be thought of as a group of institutions that ensure the subservience of the citizens of a given state, or a manner of subjugation that operated via laws or a system of domination exerted by one group over another´´* (Foucault, 1978: p.34). Dus hoewel in het algemeen wordt verondersteld dat regeringen, sociale instituties, wetten en dominante groepen over macht beschikken, benadrukt Foucault (1978) dat zij alleen de uitstraling van macht representeren (Markula & Pringle, 2006). Foucault (1978) stelt verder dat dominante individuen, groepen, coöperaties of staten niet over hun positie beschikken vanwege het feit dat ze over macht beschikken, maar dat ze invloedrijk zijn dankzij de werking en het tactische gebruik van discoursen. Deze constatering leidde voor Foucault (1978) tot het belang om machtsrelaties te analyseren en te onderzoeken hoe macht wordt uitgeoefend (Markula & Pringle, 2006).

Dat Foucault (1989) uit gaat van machtsrelaties geeft aan dat er verschillende vormen van macht bestaan. Hij was vooral geïnteresseerd in controle, het oordeel en het normaliseren van onderwerpen op een manier dat ze gekoppeld worden aan het leven. Foucault (1989) schaarde dit onder de noemer disciplinaire macht. Hieronder verstaat Foucault een vorm van macht die het sociale leven controleert en vormt (Markula & Pringle, 2006). Foucault (1989) definieert disciplinering dan ook als een constante dwang op het actieve lichaam met het doel om een zo productief mogelijk individu te creëren.

Hierbij is het vergaren van persoonlijke kennis een belangrijke techniek en dat kan op drie manieren worden gedaan: 1) *hiërarchische observatie*, 2) *normaliseren van het oordeel* en 3) *het onderzoek* (Markula & Pringle, 2006). *´Hiërarchische observatie´* reflecteert op de verbinding tussen macht en zichtbaarheid. Door enkel te observeren kan controle over individuen uitgeoefend worden. Het alles in

één oogopslag kunnen overzien is het ultieme disciplinerende apparaat. Door de beperkte haalbaarheid zijn er hiërarchisch geordende individuen die toezicht uitoefenen en doorgeven. Samen vormen ze een netwerk van relaties, waar de discipline als een macht kan fungeren. Daarbij is het netwerk de bindende factor. De macht bevindt zich dus niet bij een aantal individuele personen, maar bij de structuur van de totale hiërarchie (Foucault, 1989). Het *´normaliseren van het oordeel´* bestaat uit een oordeel in combinatie met een lijst straffen om afwijkend gedrag te kunnen corrigeren. Daarbij geeft Foucault (1989) aan dat het straffen voorkomen kan worden door beloningen uit te loven. Ten slotte bestaat de veelgebruikte techniek *'het onderzoek'* uit het verzamelen van gegevens en data. Hierdoor kan ieder individu beschreven en geanalyseerd worden (Foucault, 1989).

In het boek *'Discipline, Toezicht en Straf. De geboorte van de gevangenis'* van Foucault (1989) komen de hierboven beschreven disciplinerende technieken samen. Hij beschouwt het ontwerp van Jeremy Bentham voor een ideale gevangenis, het *´Panopticon´*, als de symboliek van de disciplinerende macht. Het *´Panopticon´* is een rond gebouw waarbij de cellen zich aan de buitenzijde bevinden. In het midden van het gebouw staat een wachttoren met grote ramen, die uitkijken op de binnenplaats van de gevangenis. De cellen hebben een raam aan de buitenzijde aan de gevangenis en tralies aan de binnenkant. Het idee van Bentham is dat door het tegenlicht de wachttoren de schaduw van de gevangenen te allen tijde kan zien, terwijl de gevangenen daarentegen niet kunnen zien of en wanneer zij geobserveerd worden vanuit de wachttoren. Elke cel vormt een klein theater waarin de acteur alleen, perfect geïndividualiseerd en constant zichtbaar is (Markula & Pringle, 2006). In de cellen is men altijd zichtbaar, zonder zelf te kunnen zien; in de centrale wachttoren ziet men alles, zonder ooit gezien te worden. Aan dit principe ontleent het *´Panopticon´* zijn effectiviteit: de gevangene wordt zich bewust gemaakt van zijn permanente zichtbaarheid. De constante aanwezigheid van autoriteit leidt er toe dat de gevangenen toezien op hun eigen gedrag op een manier dat ze volgzaam worden. De gevangenen worden als het ware hun eigen bewakers (Markula & Pringle, 2006). Doordat de gevangene zich constant gecontroleerd voelt zal hij minder afwijkend gedrag tentoonspreiden. De feitelijke uitoefening van de macht wordt daarmee overbodig. De macht is zo volmaakt dat het automatisch functioneert. Het principe van macht ligt niet bij een enkel persoon, maar in het strak gearrangeerde verdeling van de lichamen, de vlakken, de blikken en het licht (Foucault 1989, 279). Deze organisatie van individuen produceert de betrekking waar individuen aan onderworpen zijn.

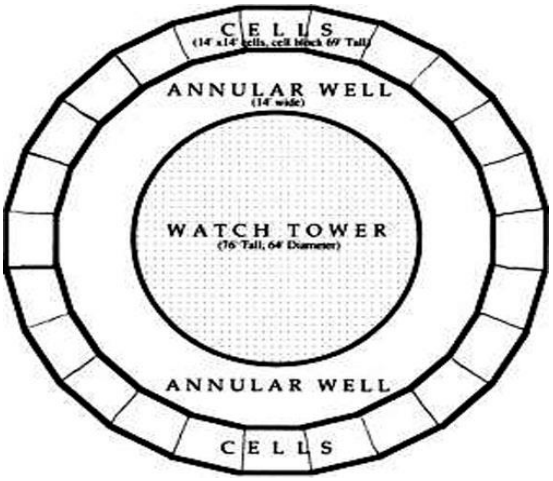

Figuur 3. Het Panopticon (Foucault, 1989).

Foucault (1989) stelt dat het *´Panopticon´* de potentie heeft zich te verbreiden over de hele maatschappij. Dit is in de moderne samenleving ook daadwerkelijk gebeurd. De disciplinerende mechanismen verlaten de gesloten instellingen om 'vrij te kunnen circuleren'. Zo wordt bijvoorbeeld van een school verwacht dat zij niet alleen maar gehoorzame kinderen voortbrengen, maar ook controle uitoefenen op de levenswijze van ouders. Het ziekenhuis wordt meer gezien als steunpunt voor het medisch toezicht op de bevolking daarbuiten. Door middel van het politieapparaat wordt de disciplinerende controle over de gehele maatschappij uitgebreid. De theorie van het *´Panopticon´* heeft een samenleving mogelijk gemaakt die bestaat uit disciplinerende mechanismen. Dit heeft volgens Foucault (1989) dan ook geleid tot het ontstaan van de disciplinerende samenleving, waarin de discipline geworden is tot de overheersende machtsbetrekking. Er is sprake van een samenleving waarin individuen gecontroleerd worden door de macht van de normen. Deze wordt beheerd door de supervisie (Foucault, 1989).

De bewering van Foucault (1989) dat discipline de overheersende vorm van machtuitoefening is geworden in de moderne maatschappij, kan niet zomaar aangenomen worden. Foucault (1989) stelt dat discipline een positieve en productieve kracht is, maar houdt nog geen rekening met het probleem van verzet. Binnen de dominantie van het disciplinair systeem is dit echter niet volledig uit te bannen. Ieder machtssysteem zou individuen de mogelijkheid moeten bieden zich te ontdoen van de overheersende machtsrelaties. Wanneer deze mogelijkheid niet bestaat zullen individuen vanzelf in opstand komen. Foucault (1989) laat hier in dit model nog geen ruimte voor. Alle relaties zijn volgens hem doortrokken van de disciplinaire machtsbetrekkingen en het individu is hier het resultaat van. De manier waarop macht uitgeoefend wordt, wordt volgens Foucault (1989) onderzocht vanuit de instituties waar de macht

van uitgaat en niet vanuit het standpunt van de individuen die object en voorwerp zijn van de macht. In zijn latere werk laat Foucault verzet wel aan bod komen (Markula & Pringle, 2006).

Het *´Panopticon´* dat Foucault (1989) beschreef is te vertalen naar het onderzoek naar de beoogde centralisatie van de Judo Topsport Steunpunten door Judo Bond Nederland. In dit onderzoek zal bestudeerd worden hoe verschillende partijen een rol spelen in het disciplineringssysteem van de topsport.

2.7.3 Bourdieu

Om inzicht te krijgen in de betekenissen van direct betrokkenen bij het topsportklimaat van het Nederlandse judo wordt gebruik gemaakt van de perspectieven van Bourdieu (1990). Bourdieu (1990) noemt in zijn theorie een aantal begrippen die ook van toepassing zijn op het topsportklimaat van het judo: *'veld', ´kapitaal´, 'positie', 'habitus', 'positionering' en 'strijd'*. Met '*veld'* doelt Bourdieu (1990) op het sociale domein waar binnen eigen regels gelden en mensen een bepaalde positie innemen. Puwar (2004) beschouwt deze velden als begrensde ruimtes waar binnen meningen, symbolen en praktijken gereproduceerd worden door personen die zich binnen deze ruimte bevinden. De velden worden gekarakteriseerd door (macht)relaties en door de aanwezigheid van verschillende vormen van kapitaal. Bourdieu (1990) maakt onderscheid tussen economisch (geld en onroerend goed), cultureel (kennis, vaardigheden en opleiding), sociaal (relaties en netwerken) en symbolisch (status en autoriteit) kapitaal. De interacties die binnen een veld voorkomen zijn volgens Bourdieu (1990) het resultaat van de strijd om '*posities'* binnen het veld. Deze *'positionering'* vindt plaats op basis van bezit, macht of opleiding en worden in stand gehouden en gesignaleerd door anderen. De '*habitus'* zegt iets over de manier waarop mensen de wereld waarnemen, begrijpen en daar binnen handelen. Ervaringen en interactie van verschillende actoren in verschillende posities construeren de '*habitus'*. Binnen het *'veld'* bevinden zich allerlei instituties, die Scott (2008) verder heeft uitgewerkt en hieronder nader zal worden besproken.

Scott (2008, p.48) definieert een institutie als volgt: "*Institutions are comprised of regulative, normative and cultural-cognitive elements that, together with associated activities and resources, provide stability and meaning to social life."* Instituties bevinden zich in een institutionele omgeving, die door Scott (2008, p. 132) wordt gedefinieerd als "*environments characterized by the elaboration of rules and requirements to which individual organizations must conform in order to receive legitimacy and support*". Scott (2008) geeft hiermee aan dat er binnen een omgeving regels worden geconstrueerd waar organisaties zich aan dienen te houden om een reden van bestaan te hebben. Het *´veld´* van Bourdieu (1990) kan getypeerd worden als een institutionele omgeving (Scott, 2008). Ook in het *'veld'* is men gebonden aan regels en wetten bij het proces van *'positionering'*. Dit proces wordt ondersteund door de verschillende vormen van kapitaal te gebruiken.

Instituties bevatten dus regulatieve, normatieve en cultureel-cognitieve elementen, die de bouwstenen van een institutie vormen. Deze drie kaders worden gebruikt om dingen die dagelijks worden waargenomen te simplificeren. Het regulatieve element stelt dat instituties gedrag beperken en reguleren door middel van het opstellen en toepassen van wetten en regels. Er zit een dwingend karakter aan, aldus Scott (2008). Het normatieve element gaat over waarden (voorkeuren) en normen (hoe iets gedaan moet worden). Het heeft een voorschrijvend karakter, dat zich uit in verwachtingen en doelstellingen. Het cultureel-cognitieve aspect betreft volgens Scott (2008) gedeelde opvattingen en hoe betekenissen door interactie ontstaan. Weick (2001) omschrijft dit proces als *´sensemaking´. ´Sensemaking´* houdt in dat men betekenis geeft aan de werkelijkheid en dat deze betekenissen ontstaan uit de bewustwording van handelingen, door continu terug te kijken naar ontwikkelingen in het verleden en min of meer orde te brengen in chaos. Hierboven werd al beschreven dat Puwar (2004) het veld van Bourdieu (1990) beschouwt als een begrensde ruimte waar binnen meningen, symbolen en praktijken gereproduceerd worden door personen die zich binnen deze ruimte bevinden. Kortom, in het veld van Bourdieu (1990) vindt *'sensemaking'* plaats. Er is een overeenkomst te ontdekken tussen *´sensemaking´* (Weick, 2001) en Foucault (1989). *´Sensemaking´* is namelijk een vorm van macht. Zowel *´sensemaking´* als discoursen komen tot stand door interactie en sluiten daarom aan bij het constructivistisch perspectief.

De regulatieve, normatieve en cultureel-cognitieve elementen van Scott (2008) geven aan dat er binnen een institutie sprake is van een sociale orde. Strauss (1978) stelt dat een sociale orde een *´negotiated order´* is: *"het patroon van activiteiten wat na een tijd ontstaat door de interactie tussen verschillende interesses, reacties, begrip en initiatieven van individuen en groepen in een organisatie"* (Strauss, 1978: p.26). Het patroon van activiteiten komt tot stand door de betekenisgeving van individuen en groepen binnen een organisatie. Dat toont overeenkomsten met het sensemakingproces van Weick (1995). Er kunnen geen organisatorische relaties bestaan zonder enige vorm van onderhandeling. Een aanpassing van de *´negotiated order´* zorgt er voor dat er opnieuw onderhandeld dient te worden. Het gaat er om wie met wie onderhandelt, wanneer en waarover, aldus Strauss (1978). Tijdens dit onderhandelingsproces kunnen wapens en vaardigheden worden ingezet om het proces te beïnvloeden. De resultaten van onderhandeling (contracten, overeenkomsten, regels) zijn van tijdelijke aard en uiteindelijk zullen ze moeten worden vernieuwd. De *'negotiated order'* (Strauss, 1978) en het daarbij horende onderhandelingsproces komt overeen met het veld en de verschillende vormen kapitaal van Bourdieu (1990). Ook in het veld bestaat namelijk een *'negotiated order'*. Deze sociale orde is tot stand gekomen door de beschikking van individuen en organisaties over economisch, cultureel, sociaal en symbolisch (status en autoriteit) kapitaal.

Dit hoofdstuk vormt de basis voor de ´analyse´ in hoofdstuk 5. De hierboven besproken sportnota´s en het SPLISS-model (De Bosscher et al., 2008) worden gebruikt om te bespreken hoe het judo topsportklimaat tot stand is gekomen. In dit onderzoek is het verder van belang de verschillende actoren te onderscheiden, waar het *´Panopticon´* uit de theorie van Foucault (1989) voor wordt gebruikt. Vervolgens is het van belang om na te gaan hoe de direct betrokkenen op basis van kapitaalvorming gebruik maken van macht. Op die wijze is het mogelijk te achterhalen over welke machtsmiddelen (Bourdieu, 1990) zij beschikken en hoe zij deze inzetten om tot een *´negotiated order´* (Strauss, 1978) te komen.

3. Methodologisch kader

Dit hoofdstuk beschrijft de gebruikte onderzoekstechnieken en -methoden. In de eerste paragraaf worden de verschillende methoden van dataverzameling uiteengezet. Paragraaf 3.2 betreft de manier waarop de verzamelde data wordt geanalyseerd. Ten slotte bestaat paragraaf 3.3 uit de betrouwbaarheid en validiteit van het onderzoek.

3.1 Methode van dataverzameling

Voor het vergaren van de empirische data van het onderzoek zijn een aantal methodes gebruikt, die allen passen bij kwalitatief onderzoek. In deze paragraaf zullen deze manieren worden beschreven. Allereerst is data verkregen via een literatuurstudie en een documentenanalyse. Daarna zijn er semigestructureerde interviews afgenomen met bestuurders, coaches, judoka´s en NOC*NSF. Vervolgens wordt de keuze voor deze personen verantwoord en toegelicht. Ten slotte wordt gesteld hoe de methodes en documenten hebben bijgedragen bij het verzamelen van data.

3.1.1 Literatuurstudie en documentenanalyse

Dit onderzoek beschikt over een literatuurstudie om inzicht te krijgen in wat voor onderzoek er reeds verricht is op het gebied van betekenisgeving van atleten aan een topsportklimaat. Daarnaast speelt het begrip macht een rol om inzicht te krijgen in wat voor machtsprocessen er spelen binnen een topsportklimaat. Naast de literatuurstudie is ook sprake geweest van een documentenanalyse. Daar zijn zowel documenten van NOC*NSF als van Judo Bond Nederland voor gebruikt. De sportnota´s moesten verduidelijken hoe het Nederlandse topsportbeleid zich de afgelopen jaren heeft ontwikkeld en waarom de beoogde centralisatie van Judo Bond Nederland in deze ontwikkeling past. Daarnaast is de toewijzing van de topsportgelden aan de JBN een belangrijk document van NOC*NSF geweest, aangezien hierin werd gesproken over een mogelijke aansluiting van de seniorentop bij één CTO. Ten slotte is het beleidsplan van Judo Bond Nederland voor de jaren 2013-2016 gebruikt om te achterhalen hoe de beoogde centralisatie hier in past. De literatuurstudie en documentenanalyse hebben de basis gevormd bij het opstellen van de verschillende topiclijsten voor de semigestructureerde interviews. Later hebben ze nog een rol gehad in het duiden en analyseren van de onderzoeksresultaten.

3.1.2 Interviews

Bij het verzamelen van data is gebruik gemaakt van semigestructureerde diepte interviews. Volgens Rubin & Rubin (2005) is het afnemen van semigestructureerde interviews geschikt bij het achterhalen van

ervaringen en meningen. Om de interviews te structureren heb ik gebruik gemaakt van een vooraf opgestelde topiclijst (zie bijlage 1). Om het veelomvattende begrip topsportklimaat zo volledig mogelijk te bespreken tijdens de interviews heb ik de topics afgeleid van de theorieën van Fletcher et al. (2012) en De Bosscher et al. (2006), die beiden zijn terug te vinden in het theoretische kader uit hoofdstuk 2. Deze theorieën behandelen verschillende factoren die volgens Fletcher et al. (2012) en De Bosscher et al. (2006) van invloed kunnen zijn op de waargenomen kwaliteit van een topsportklimaat. Aan de hand daarvan is de topiclijst op de volgende manier tot stand gekomen. De vijf factoren die binnen een topsportklimaat van invloed zijn op een sporter (Fletcher et al., 2012) zullen de topics vormen voor de interviews. Dat zijn (1) factoren die inherent zijn aan de sport, (2) rollen binnen de sportorganisatie, (3) sporttechnische relaties en persoonlijke eisen, (4) sportcarrière en prestatie ontwikkelingsvraagstukken en (5) organisatiestructuur en sportklimaat. Hierin zitten ook de negen pijlers van De Bosscher et al. (2005) verwerkt. Door tijdens de interviews te starten met de open vraag '*Hoe ziet een topsportklimaat er volgens u uit?*' verwacht ik dat het gesprek zich uiteindelijk toe zal gaan spitsen op een aantal pijlers uit het SPLISS-model van De Bosscher et al. (2005).

De interviews vonden plaats op verschillende locaties. Eén interview werd afgenomen op het bondsbureau van Judo Bond Nederland te Nieuwegein. Drie andere interviews werden afgenomen bij de geïnterviewde thuis. Nog twee werden afgenomen bij een sportschool. Ten slotte werden de overige drie interviews telefonisch afgenomen. De duur van de interviews weken ver van elkaar af. Het langste interview bedroeg bijna drie uur, terwijl het kortste interview slechts 45 minuten in beslag zou nemen. Alle interviews werden opgenomen met een voicerecorder, waarbij de geïnterviewden op band toestemming hebben gegeven voor de opname.

3.1.3 Selectie geïnterviewden

Het doel van het onderzoek is om inzicht te verkrijgen in de betekenissen die betrokkenen uit het judo geven aan de beoogde centralisatie van de Judo Topsport Steunpunten. Daarom zijn er judoka´s, coaches, en bestuurders van Judo Bond Nederland gevraagd mee te werken aan dit onderzoek. Alle personen die werden benaderd voor een interview gaven aan graag mee te willen werken door het geven van een interview. De reden die hiervoor door de geïnterviewden werd gegeven is dat het onderwerp een belangrijke ontwikkeling is in het Nederlandse judo en dat judoka´s en coaches dit onderzoek als een platform zien om hun mening over de beoogde centralisatie te uiten. Er zijn vier judoka´s geïnterviewd, omdat de centralisatie vooral gevolgen heeft voor hen. Er is gekozen om hier één oud-judoka bij te betrekken, omdat zij de situatie kan vergelijken met die tijdens haar topsportcarrière. De coaches worden bevraagd, omdat zij bij een centralisatie hun judoka´s volledig af zullen moeten staan. Voor de bestuurders van Judo Bond Nederland zijn er twee interviews gebruikt om de visie van de JBN zo exact weer te geven. Ten slotte is er één interview bij NOC*NSF afgenomen om de rol die NOC*NSF speelt bij

deze ontwikkeling in kaart te brengen. In totaal zullen er dus negen interviews worden afgenomen om de onderzoeksvraag en deelvragen te kunnen beantwoorden.

De geïnterviewden zijn allen benaderd via e-mail. De e-mailadressen heb ik kunnen vergaren via het systeem Sportlink, waar ik door middel van Judo Bond Nederland over kon beschikken. Vervolgens zijn er afspraken gemaakt om bij de geïnterviewde langs te komen of om het interview telefonisch af te nemen. De leeftijden van de geïnterviewden variëren van 22 jaar tot 76 jaar.

3.2 Methode van data-analyse

De interviews zijn opgenomen en daarom was het mogelijk ze volledig te transcriberen. Tijdens dit proces kwamen uitspraken naar voren, die gebruikt konden worden als input voor de daaropvolgende interviews. Na een aantal interviews konden er in de uitspraken van de geïnterviewden al analysepatronen worden herkend. Een voorbeeld van een analyseconcept zijn de bestaande machtsverhoudingen tussen de betrokkenen en de invloed van NOC*NSF. Volgens Rubin & Rubin (2005) is dat een eerste stap in het analyseren van de data. De anonieme transcripten zijn vervolgens gecodeerd met behulp van het analyse programma MAXQDA. Het coderen bestond uit drie fase: open, axiaal en selectief. Het open coderen is bedoeld om de gegevens beter hanteerbaar en overzichtelijk te maken (Boeije, 2005). Dit deed ik door specifieke codes toe te kennen. Deze codes kwamen grotendeels voort uit de vooraf opgestelde topiclijst. Het axiaal coderen werd gebruikt om te bepalen wat de belangrijke en minder belangrijke codes waren. Ten slotte werd het selectief coderen gebruikt om relaties te vinden tussen de verschillende codes en geïnterviewden (Boeije, 2005). Data die geen rol speelde bij het beantwoorden van de centrale onderzoeksvraag en deelvragen is hierin verder niet meegenomen.

De onderzoeksresultaten die vanuit het selectief coderen naar voren zijn gekomen, zijn vervolgens voor een groot deel geanalyseerd door middel van de Panopticon-theorie van Foucault (1989). In dit gevangenismodel is sprake van een wachttoren, waaruit de gevangenen in de gaten gehouden kunnen worden. Daarentegen kunnen de gevangenen niet zien wanneer ze door de wachttoren bekeken worden. Dit gevangenismodel staat synoniem voor de beoogde centralisatie van Judo Bond Nederland, waarin NOC*NSF de rol van wachttoren vervult, Judo Bond Nederland de binnenplaats en de judoka´s spelen de rol van gevangenen. Dit model past bij het dialogische perspectief van dit onderzoek. Het in kaart brengen van de betekenisgeving over de beoogde centralisatie, moet uiteindelijk iets verklaren over de machtsrelaties binnen het Nederlandse judo.

3.3 Betrouwbaarheid en Validiteit

Boeije (2005) stelt dat de indicatoren betrouwbaarheid en validiteit van invloed zijn op de kwaliteit van het onderzoek. Volgens Boeije (2005) is betrouwbaarheid de beïnvloeding van de waarnemingen door

toevallige en onsystematische fouten. Deze betrouwbaarheid kan worden vergroot door het standaardiseren van de dataverzamelingsmethoden. Dat is mogelijk door gedurende de interviews een aantal standaard vragen terug te laten komen, waardoor de data gemakkelijker met elkaar vergeleken kan worden in de analyse. Validiteit betekent dat het onderzoek onderhevig is aan de invloed van systematische fouten, aldus Boeije (2005). Hier gaat het om de geldigheid van de analyse en interpretatie van de onderzoeker. Tijdens de interviews is het van belang dat de onderzoeker tijdens de interviews informatie achterhaalt die past bij het betreffende onderwerp dat wordt onderzocht (Boeije, 2005). In dit onderzoek wordt de validiteit gewaarborgd door het gebruik van een topiclijst, die overeenkomt met de centrale onderzoeksvraag en de daarbij horende deelvragen.

Tijdens het onderzoek was het belangrijk om te realiseren dat ik meerdere rollen vervulde. Aan de ene kant was ik een stagiair op de afdeling topsport van Judo Bond Nederland, maar aan de andere kant was ik een onderzoeker die een zo objectief mogelijk onderzoek wil verrichten binnen de JBN. Mijn functie als stagiaire heeft er toe geleid dat ik geïnterviewden gemakkelijk kon benaderen en ze naar mijn idee eerder bereid waren mee te werken aan een interview. Aan de andere kant heb ik er voor moeten waken dat ik mijn eigen onderzoek deed en mij daarom niet moest laten beïnvloeden voor wensen vanuit de stage organisatie. Zo was het niet mijn taak om onderzoek te doen naar hoe de beoogde centralisatie uitgevoerd zou moeten worden. Ook achtte ik het van belang dat ik zelf mijn geïnterviewden zou selecteren. Mijn werkzaamheden als stagiair bij Judo Bond Nederland hebben er verder toe kunnen leiden dat de geïnterviewden een ander gedrag vertoonden tijdens de interviews. Zo zouden geïnterviewden zich minder kritisch kunnen uitlaten ten opzichte van Judo Bond Nederland uit angst dat deze uitspraken bij andere personen binnen de bond terecht zouden kunnen komen. Boeije (2005) noemt dit verschijnsel ook wel reactiviteit. Dit kan de validiteit van het onderzoek op een negatieve manier beïnvloeden, omdat een geïnterviewde vanwege mijn positie niet zijn of haar werkelijke betekenissen aan een beoogde centralisatie kenbaar maakt. De geïnterviewde kan wellicht angstig zijn voor enige represailles vanuit Judo Bond Nederland. Om het verschijnsel reactiviteit te voorkomen heb ik de geïnterviewden gesproken in een neutrale omgeving waar binnen de geïnterviewde zich op zijn of haar gemak voelde om vrijuit te spreken. Daarnaast heb ik voor de interviews aangegeven dat de gesprekken vertrouwelijk zijn en dat hun anonimiteit in het onderzoek wordt gegarandeerd. Zodoende hoefden de geïnterviewden zich geen zorgen te maken over de eventuele gevolgen van hun uitspraken.

4. Onderzoeksresultaten

In dit hoofdstuk worden de resultaten van het empirisch onderzoek uiteengezet. Het hoofdstuk bestaat uit vier delen, die weer opgedeeld zijn in subparagrafen. Allereerst worden de betekenissen die worden gegeven aan het topsportklimaat weergegeven. Daarna worden de centralisatieplannen uiteengezet, waarna de reacties van judoka´s en coaches volgen. Ten slotte wordt de rol van NOC*NSF besproken.

4.1 Topsportklimaat

In deze paragraaf worden de betekenissen van de direct betrokkenen aan een topsportklimaat in beeld gebracht. Allereerst wordt antwoord gegeven op de vraag hoe een ideaal topsportklimaat er volgens de geïnterviewden uit ziet (§5.1.1). Vervolgens verklaart paragraaf 5.1.2 hoe de structuur van het topjudo wordt vorm gegeven. Paragraaf 5.1.3 toont de financiële situatie waarin Judo Bond Nederland zich verkeert. Daarna worden er plus- en minpunten van het Nederlandse judo gegeven (§5.1.4). De consequenties van het huidige topsportklimaat worden uiteengezet in paragraaf 5.1.5. Ten slotte geeft paragraaf 5.1.6 weer welke maatregelen er volgens de geïnterviewden genomen zouden moeten worden om het judo topsportklimaat te verbeteren.

4.1.1 Ideale situatie

NOC*NSF vat hun definitie van een ideaal topsportklimaat kort samen. *´´De beste sporters, met de beste coaches, met het beste programma. Dat is in een notendop het succes van topsport.´´* De geïnterviewden bij Judo Bond Nederland denken daar hetzelfde over. Een geïnterviewde van de JBN vertaalt de definitie van NOC*NSF naar de judosport. *´´Je begint met een groep judoka´s. Dat is het belangrijkste. De sporters zelf en de sparringpartners. Dan heb je het over het judotechnische kader. Techniek, tactiek en inzicht.´´* Later komt het praktische kader aan bod: Een grote dojo, krachttrainingshonken, krachttrainers, medische staf, ontspanruimte, presentatieruimte, analysemogelijkheden, brainstormruimte en huisvesting. Dit zijn volgens de geïnterviewden bij de JBN de contouren van een ideaal topsportklimaat.

Terwijl NOC*NSF en de JBN spreken over het collectieve programma kijken judoka´s vooral met een individuele blik naar een topsportklimaat. *´´Heel globaal is dat, dat je voor jou het ideale trainings- en wedstrijdprogramma kan maken of volgen.´´* Ook de geïnterviewde coaches vinden dat sporters de mogelijkheid moeten hebben om zelf keuzes te maken bij het inrichten van hun topsportklimaat. De sportbond verzorgt een bepaalde infrastructuur, waar binnen een sporter zelf zijn of haar weg naar de top zou moeten kunnen kiezen. Het verschil in deze citaten is dat judoka´s en coaches vinden dat de JBN een passieve rol zou moeten spelen, terwijl de JBN en NOC*NSF een actieve rol voor zichzelf zien weggelegd.

4.1.2 JTS en CTO

Judo Bond Nederland maakt gebruik van Judo Topsport Steunpunten (JTS). Zes jaar geleden zijn er vier punten in het land aangewezen als JTS. Door de aanwezigheid van voldoende sparringpartners zouden judoka´s hier op een hoger niveau kunnen trainen. Daarnaast vormen de JTS´en ook een schakel voor de doorstroom van talenten. De vier plekken waar een JTS is te vinden zijn Haarlem, Rotterdam, Eindhoven en Heerenveen, waarbij de nadruk ligt op de Judo Topsport Steunpunten in Haarlem en Rotterdam. *´´Het gaat eigenlijk om Rotterdam en Haarlem. Die andere hebben een sociale functie.´´* De JTS´en in Haarlem en Rotterdam zijn opgehangen aan twee grote judoclubs, te weten Kenamju in Haarlem en Budokan in Rotterdam. De grote talenten van Heerenveen en Eindhoven stappen over het algemeen over naar de steunpunten in Rotterdam en Haarlem, omdat daar ook de bondscoaches gelokaliseerd zijn, aldus een geïnterviewde coach.

Judo Bond Nederland heeft de JTS´en Heerenveen en Eindhoven aan laten sluiten bij een Centrum voor topsport en Onderwijs (CTO´s). In de ogen van NOC*NSF werden CTO´s opgericht om ideale omstandigheden voor topsporters te creëren. *´´De oorspronkelijke gedachte is om een plaats te creëren waar het sporten, studeren en wonen op loop- of fietsafstand van elkaar is. Dat de afstemming tussen trainen, studeren en rusten ideaal is.´´* Naast de sport specifieke voorzieningen beschikt een CTO ook over een medische staf, krachttrainers, voedingsdeskundigen, sportpsychologen, studiebegeleiding en wetenschappers. *´´Bij een CTO-stad kan je eigenlijk alles uit de muur trekken. Het is bedoeld als een one stop shopping concept. Je hebt alles bij elkaar wat nodig is om sport en studie te combineren.´´* Kortom, volgens geïnterviewden van NOC*NSF en Judo Bond Nederland is het noodzakelijk dat topsporters centraal bij een CTO trainen, zodat het sporten, studeren en rusten op elkaar is afgestemd. Hierdoor kan de sporter zich volledig richten op de sport en is het geen tijd en energie kwijt aan reizen.

Hoewel dit de ideale visie is van Judo Bond Nederland en NOC*NSF, denken de geïnterviewde judoka´s daar anders over. Vooral de oudere judoka´s onder de geïnterviewden zien nadelen van een centralisatie. Er zijn namelijk judoka´s die een koophuis, baan, partner en/of kinderen hebben. Voor hen is het juist niet ideaal om vijf dagen in de week gecentraliseerd op een klein kamertje te gaan zitten. Het zou voor één geïnterviewde zelfs een reden kunnen zijn om een punt te zetten achter haar topsportcarrière.

4.1.3 Financiën

Judo Bond Nederland is wat betreft het topsportgedeelte gebonden aan een financiële begroting. In totaal beschikt de JBN voor de topsport over 2.2 miljoen euro op jaarbasis. Het budget is voor 70% afkomstig van NOC*NSF (lottogelden) en voor de overige 30% uit eigen middelen. *´´Dit geld is bedoeld voor senioren en senioren -1, de junioren. Trainingen, wedstrijdprogramma´s, bureauondersteuning, coaches en randvoorwaarden vallen onder dit budget.´´* De resultaten van de Lotto vallen de laatste jaren tegen, waardoor Judo Bond Nederland verwacht dat het topsportbudget in de toekomst verder kan gaan dalen. Dit is één van de redenen waarom de JBN overweegt om met de seniorentop aansluiting te zoeken

bij één Centra voor Topsport en Onderwijs (CTO). Het in stand houden van vier verschillende Judo Topsport Steunpunten is financieel niet meer haalbaar volgens een geïnterviewde van Judo Bond Nederland.

4.1.4 Plus- en minpunten

De geïnterviewden is ook de vraag gesteld wat er momenteel goed en fout gaat binnen het Nederlandse judo. Alle geïnterviewden halen de prestaties van de judoka´s aan als een groot pluspunt. In vergelijking met de grote judolanden behaalt Nederland een hoop medailles op de belangrijke internationale toernooien. Daarnaast vinden de judoka´s dat de Judo Topsport Steunpunten een meerwaarde zijn voor de structuur van het topjudo. Eén geïnterviewde judoka is van mening dat door de aanwezigheid van de JTS´en de reistijd beperkt is. Daarnaast is een voordeel van de Judo Topsport Steunpunten dat krachten worden gebundeld. Voorzieningen en specialisten worden samengebracht, waar judoka´s gezamenlijk gebruik van kunnen maken. Uit deze uitspraken blijkt dat de judoka´s tevreden zijn over de huidige structuur van het Nederlandse judo en dat de prestaties die daaruit voortvloeien goed te noemen zijn.

Toch zijn er volgens de geïnterviewden een hoop verbeteringen mogelijk binnen het huidige topsportklimaat. De aanwas van judoka´s blijft een zorgenkindje volgens een geïnterviewde bij Judo Bond Nederland. De geïnterviewde judoka´s bevestigen dit beeld van Judo Bond Nederland en geven aan een hoop talent bij de junioren en cadetten te zien, maar dat deze talenten niet altijd een succesvolle stap weten te maken naar de senioren. *´´Op EK´s en WK´s onder de 18 en 21 jaar worden echt veel medailles behaald. Dus dat is een teken dat er genoeg talent is. Alleen de meeste mensen haken af in de periode dat ze junior af zijn en senior worden.´´* Volgens een geïnterviewde judoka heeft dat te maken met het gewend zijn om alles te winnen. Bij de senioren duurt het dan even voordat ze weer medailles gaan oogsten. Deze geïnterviewde judoka is van mening dat niet iedereen die periode mentaal goed kan doorstaan. Deze uitspraken stellen dat er behoefte is aan meer begeleiding tijdens de stap van junior naar senior om te voorkomen dat een hoop talenten blijven hangen en stoppen met de judosport. Judo Bond Nederland verwacht dat de beoogde centralisatie van de Judo Topsport Steunpunten een positieve uitwerking heeft op de begeleiding van talentvolle judoka´s richting de top.

Alle geïnterviewden haalden verder hetzelfde pijnpunt aan binnen het huidige Nederlandse judo topsportklimaat. Dit pijnpunt betreft de belangen van clubs in het huidige judo topsportklimaat. Met clubs doelen de geïnterviewde judoka´s en coaches op Budokan (Rotterdam) en Kenamju (Haarlem). Beide JTS´en zijn niet aangesloten bij een CTO, maar geplaatst bovenop een historische, succesvolle club. Het gevolg hiervan is dat Haarlem en Rotterdam daarom niet als Judo Topsport Steunpunten worden gezien. *´´Dat is het probleem dus ook. Die twee steunpunten worden gezien als een club. Daar word ik een beetje misselijk van.´´* Er bestaat een concurrentie tussen Haarlem en Rotterdam en die strijd heeft

gezorgd voor conflicten, aldus een geïnterviewde bij Judo Bond Nederland. *´´Die clubs Haarlem en Rotterdam zijn eigenlijk de institutionalisering van een conflictmodel.´´* Cor van der Geest (Kenamju) en Chris de Korte (Budokan) zijn coaches die al jaren een onderlinge strijd voeren, waar de judoka´s in mee worden getrokken. Dat komt tot uiting wanneer de judoka´s van beide clubs gezamenlijk trainen bij de nationale selectie en dit levert irritaties op. Daarmee lijkt het conflictmodel op persoonlijk vlak te zijn ontstaan en niet vanwege inhoudelijke meningsverschillen op het gebied van judo. Deze geïnterviewde van Judo Bond Nederland is van mening dat een centralisatie de oplossing kan zijn voor het conflictmodel, omdat judoka´s dan gezamenlijk gaan trainen op een onafhankelijke locatie. Ook de geïnterviewde coaches zijn van mening dat de JTS´en niet boven op een club geplaatst zouden moeten worden. Ze geven aan de indruk te krijgen dat Haarlem en Rotterdam worden voorgetrokken door Judo Bond Nederland. *´´Het lijkt allemaal op het beschermen van clubs. Trek dat nou eens los.´´* Als voorbeeld werd genoemd dat er bovenal judoka´s van deze clubs worden geselecteerd voor internationale toernooien. De geïnterviewden stellen dat Judo Bond Nederland moet voorkomen dat de suggestie wordt gewekt dat deze clubs inderdaad worden voorgetrokken. Een ander voorbeeld die één van de geïnterviewde coaches aanhaalt is het gebrek aan open sollicitatieprocedures, die bij de JTS´en Haarlem en Rotterdam plaatsvinden. Wanneer er een vacature vrij komt wordt deze volgens de geïnterviewde automatisch ingevuld door één van de trainers van het desbetreffende JTS. De geïnterviewde coaches benoemen het belang van onafhankelijke punten, zodat Judo Bond Nederland de schijn van voorkeur voor bepaalde clubs uit de weg gaat.

Een gevolg van de clubbelangen die spelen is het ontbreken van een eenheidsgevoel binnen het Nederlandse topjudo, aldus een geïnterviewde van de JBN. Een centralisatie kan een oplossing zijn om het groepsgevoel aan te wakkeren. *´´Als je met elkaar gaat trainen creëer je ook een teamgevoel. Nu kom je bij elkaar en rij je daarna terug naar je eigen omgeving. Dan kom je in je regionale omgeving en die visie kan afwijken van de landelijke visie. Gecentraliseerd kan je problemen sneller ontdekken en oplossen, omdat je alle juiste mensen bij elkaar hebt.´´* In tegenstelling tot de geïnterviewde van Judo Bond Nederland, stelt een geïnterviewde judoka dat er behoefte is aan een andere vorm van eenheid. *´´Het ideale topsportklimaat heeft in ieder geval eenheid op het gebied van het Nederlandse judo. Niet zo zeer een eenheid op het gebied van judovisie, maar eenheid in de vorm dat je als Nederland uitkomt en dat er geen grote clubbelangen meer spelen.´´* Terwijl Judo Bond Nederland benadrukt te willen centraliseren om één visie uit te dragen, hebben geïnterviewde coaches en judoka´s juist behoefte aan een ´one team-gevoel´. Alle geïnterviewden stellen af te willen van de clubbelangen die heersen binnen het huidige Nederlandse judo topsportklimaat. De twee clubs Budokan en Kenamju lijken door de aanwezigheid van een Judo Topsport Steunpunt over een voorkeurspositie te beschikken binnen Judo Bond Nederland en dat stoot andere clubs tegen het zere been. Het conflictmodel is zowel positief als negatief voor de Nederlandse judosport. Enerzijds neemt het niveau van het Nederlandse judo toe, omdat de judoka´s van beide clubs elkaar stimuleren om beter te worden dan judoka´s van de concurrerende club. Anderzijds

splitst de onderlinge concurrentie tussen Budokan en Kenamju het Nederlandse judo als het ware in tweeën, waardoor persoonlijke conflicten ontstaan.

De geïnterviewden van de JBN zien ook mogelijkheden tot verbetering bij de preventie van blessures. Coaches zouden in samenspraak met de medische staf beslissingen moeten durven nemen wanneer een judoka niet de mat op kan, om zodoende zwaardere blessures te verhinderen. Een geïnterviewde judoka stelt dat het judo kan moderniseren op dit gebied. Judoka´s hebben volgens deze geïnterviewde geen idee wat de sport kapot kan maken en zouden beter op hun eigen lichaam moeten letten. Een geïnterviewde van Judo Bond Nederland zou hier zelfs een programma voor willen inrichten, waarbij judoka´s dagelijks werken aan oefeningen die bijdragen aan het vermijden van kwetsuren. Bij de preventie van blessures past ook het beheersen van gewicht. *´´De voorlichting op het gebied van gewicht moet beter. Jongeren leren dat op een eigen manier aan en op lange termijn kan dat dan best schade aanrichten. Daar zit ook een belangrijk verbeterpunt.´´* Zowel op het gebied van de preventie van blessures als gewichtsbeheersing stellen alle geïnterviewden dat er verbeteringen mogelijk zijn. Deze verbeteringen kunnen onder andere bestaan uit voorlichting, begeleiding en specifieke oefeningen.

4.1.5 Consequenties

De geïnterviewden verwachten drie daadwerkelijke consequenties wanneer de huidige structuur van het Nederlandse topjudo in stand wordt gehouden. De eerste consequentie die men verwacht is dat de resultaten zullen teruglopen, waardoor Nederland niet meer tot de top acht van de wereld zal behoren. Dat zal volgens een geïnterviewde coach waarschijnlijk niet op korte termijn waar te nemen zijn, maar pas spelen in het jaar 2024. De laatste twee mogelijke consequenties hebben een directe invloed op elkaar. Eén van de geïnterviewde jukoka´s merkt op dat het steeds moeilijker is om de stap van junior naar senior te maken. Vooral bij de jongens is dat terug te zien, omdat de internationale concurrentie daar zeer groot is geworden. Dat heeft tot gevolg dat meerdere judoka´s op een vroege leeftijd stoppen met het bedrijven van topjudo. *´´Het is zo´n groot slagveld en je moet echt wel wat kunnen om jezelf er tussen te kunnen vechten. Dat is denk ik wel een reden dat veel jonge judoka´s die stap niet maken of niet willen maken. Dat komt omdat het te veel vergt en te veel kost.´´* Deze ontwikkeling is terug te zien in de omvang van de groep sparringpartners. *´´Vroeger hadden we echt een hele grote groep. Een brede selectie en een brede basis. Ik heb het gevoel dat dat steeds minder wordt.´´* Deze citaten tonen aan dat alle geïnterviewden een terugloop verwachten in de aanwas van nieuwe topjudoka´s, waardoor Nederland de aansluiting zal verliezen met de wereldtop en buiten de top acht zal gaan vallen. De geïnterviewden van Judo Bond Nederland zien deze verwachte consequenties als een aanleiding om de huidige structuur van het Nederlandse topjudo te veranderen.

4.1.6 Maatregelen

Om de verwachte consequenties (§4.1.5) te minimaliseren moeten er maatregelen worden genomen. Volgens een geïnterviewde van Judo Bond Nederland is centraliseren de beste oplossing om de aanwas te vergroten. *´´Een van de manieren is om je zo effectief en efficiënt mogelijk te organiseren. Dat kan door te gaan centraliseren.´´* Zo trainen de beste judoka´s met elkaar samen en dat zou het niveau van de Nederlandse judoka´s omhoog moeten krikken.

Coaches en judoka´s zijn een andere mening toebedeeld en stellen juist voor om (meer) toernooien open te gooien, zodat meerdere judoka´s internationale ervaring op kunnen doen en daarnaast zelf hun wedstrijdprogramma kunnen inrichten. Een geïnterviewde coach vindt namelijk dat de laag achter de toppers ook de kans moet krijgen om zichzelf te ontwikkelen. Nu zou de aandacht alleen maar uitgaan naar de topjudoka´s. Een geïnterviewde judoka geeft echter meteen een nadeel van het open stellen van toernooien. De clubs of sportscholen met het meeste geld kunnen dan meer toernooien aflopen, waardoor er volgens de judoka een oneerlijke situatie ontstaat. Judo Bond Nederland staat volgens de coach om een andere reden niet open voor het idee om toernooien open te stellen. *´´Dat wordt tegen gehouden door de bondscoaches. Ik kan het me ook wel voorstellen. Als ze het open gooien en ik ga met mijn judoka´s het circuit in en die winnen wel medailles en de bondscoach niet. Dan kunnen ze bepaalde judoka´s natuurlijk niet meer beschermen.´´* Deze coach beweert dus dat de bondscoaches bepaalde judoka´s voor zouden trekken. Een andere geïnterviewde judoka oppert het idee om de laag achter de topjudoka´s trainingsstages aan te bieden, zodat ze gemotiveerd blijven om zich te ontwikkelen. Feit is dat alle geïnterviewden het belang aangeven om de sparringpartners op een bepaalde manier te belonen, zodat ze beschikbaar blijven om met de topjudoka´s te trainen.

4.2 Centralisatie

In deze paragraaf zullen de betekenissen van de direct betrokkenen aan de beoogde centralisatie in beeld worden gebracht. Allereerst worden er redenen gegeven waarom Judo Bond Nederland zou gaan willen centraliseren (§4.2.1). Verder gaat het er om waar de centralisatie plaats moet gaan vinden (§4.2.2) en welke judoka´s in aanmerking komen voor de centralisatie (§4.2.3). In paragraaf 4.2.4 wordt de tijdslijn uiteengezet en ten slotte wordt er nog een alternatief plan toegelicht (§4.2.5).

4.2.1 Motieven

Tijdens de interviews werden er meerdere, uiteenlopende redenen gegeven waarom Judo Bond Nederland zou willen kiezen voor de beoogde centralisatie. Het samenbrengen van judoka´s moet volgens de geïnterviewde bij de JBN meerdere voordelen opleveren. *´´Team NL gedachte, directe sturing aan atleten, op een dagelijkse setting met alle mensen werken, volledige commitment. Jezelf elke dag beter*

kunnen maken in een zelfde setting. Dat zijn hele belangrijke aspecten in mijn visie.´´ Ook NOC*NSF ziet het nut in van centraliseren, zodat sporters gezamenlijk gebruik kunnen maken van hoogwaardige accommodaties en faciliteiten. Geïnterviewde judoka´s geloven ook in het bundelen van krachten. Eén geïnterviewde hoopt dat de krachten zo gebundeld worden dat judoka´s vragen op technisch en tactisch vlak kunnen stellen aan coaches, die allen een eigen specialiteit hebben.

De geïnterviewden bij Judo Bond Nederland vinden het een logische stap om te gaan centraliseren op één locatie, omdat het in het buitenland ook succesvol lijkt te zijn. Landen die als voorbeeld worden aangehaald zijn Canada en Cuba. Een geïnterviewde bij de JBN acht een centralisatie zelfs noodzakelijk om ook in de toekomst internationaal mee te kunnen draaien in de wereldtop. Het gebrek aan sparringpartners moet met de centralisatie opgelost worden. Een geïnterviewde judoka denkt dat Judo Bond Nederland vooral het model van Duitsland en Frankrijk wil kopiëren. Dit is echter volgens deze judoka niet mogelijk, omdat deze landen in elke gewichtsklasse over veel meer goede judoka´s beschikken dan Nederland. *´´Als wij nu een week op Papendal trainen, dan heb je na vier dagen iedereen wel zo´n beetje drie keer gehad voor de oefenpartijtjes. Op een gegeven moment raak je daar verveeld van. Dat is na een week. Kan je nagaan als je veertig weken bij elkaar zit.´´* Deze geïnterviewde stelt bij haar club meer variatie in trainingen te vinden, omdat ze dan met jongens uit de junioren of zwaardere vrouwen kan sparren. Volgens deze geïnterviewde judoka zijn er te weinig goede Nederlandse judoka´s om te gaan centraliseren, omdat je dan niet gevarieerd genoeg kan trainen. De geïnterviewden vinden ook dat het moment om te gaan centraliseren vraagtekens oproept. *´´Als we nu in ieder gewicht meedraaien en de prestaties goed zijn, moet je niet aanhalen dat we moeten gaan centraliseren om in de toekomst mee te kunnen draaien. Dat kan je niet gebruiken als argument. Van de veertien gewichten hebben we in tien gewichten toch echt wel medaillekandidaten. Dan vind ik die opmerking van hem niet zo snugger. Die kan je zo veel van tafel vegen. De argumentatie is waardeloos en daarom is iedereen ook tegen.´´* Het afgelopen EK en WK heeft Nederland vele medailles gewonnen, waarmee het belangrijkste argument van de JBN om te gaan centraliseren lijkt te vervallen.

Ook de minimale doorstroom van talenten wordt door een geïnterviewde judoka als reden gegeven waarom Judo Bond Nederland zou willen kiezen voor een centralisatie. Hoewel de geïnterviewde judoka´s bevestigen dat de doorstroom van talenten een reden tot zorg is, betwijfelen ze of een beoogde centralisatie daar de oplossing voor is*. ´´Ik denk juist dat als je gaat centraliseren dat het een groter probleem wordt. Nu heb je de toppers nog in een club, waardoor mensen nog naar zo´n club komen en het leuk vinden om daar te trainen. Als de toppers weg zijn is dat voor de nieuwe aanwas sowieso niet goed, omdat er niemand meer is om tegenop te kijken.´´* Dit citaat geeft aan dat deze geïnterviewde vreest dat wanneer de voorbeeldfunctie uit de club verdwijnt, judoka´s minder gemotiveerd zullen zijn om te komen trainen. Het verschil tussen breedtesport en topsport wordt daarmee alleen maar groter, waardoor de aanwas van judoka´s nog kleiner wordt.

Ten slotte benoemen alle geïnterviewde coaches en judoka´s de druk van NOC*NSF als reden waarom Judo Bond Nederland wil gaan centraliseren. Eén geïnterviewde judoka beweerde zelfs dat Ben Sonnemans speciaal is aangetrokken om de centralisatie binnen Judo Bond Nederland door te voeren. Vooral het ontbreken van draagvlak onder de judoka´s doet de wenkbrauwen bij de geïnterviewden fronsen over de rol van NOC*NSF. *´´Ben Sonnemans is nu anderhalf jaar in dienst. Na een half jaar bracht hij deze rigoureuze verandering al naar buiten. Zelfs zijn trainers stonden hier niet achter. Dan ga je je natuurlijk wat afvragen. Er is zo weinig draagvlak voor en toch wil hij het gaan doen. Wat zullen dan zijn redenen zijn? Dan kom je al snel op NOC*NSF en het financiële plaatje. Die indruk wordt wel gewekt.´´* Uit deze uitspraken blijkt dat de geïnterviewden een druk van NOC*NSF om te gaan centraliseren constateren op directeur topsport Ben Sonnemans.

4.2.2 Locatie

Voor de beoogde centralisatie worden Papendal en Amsterdam als mogelijke locaties genoemd, omdat ze beiden beschikken over een Centrum voor Topsport en Onderwijs. Volgens een geïnterviewde van Judo Bond Nederland hebben beide plekken hun voor- en nadelen. Op Papendal zitten de partners van NOC*NSF, terwijl deze geïnterviewde van mening is dat er in Amsterdam meer kansen zijn om commercieel geld te vinden. Ook heeft Amsterdam het voordeel van werkgelegenheid, een wetenschapstak, de nabijheid van Schiphol en een internationale uitstraling. Papendal kent weer het voordeel van de aanwezigheid van andere sporten waar de judosport van zou kunnen leren. Hoewel beide plekken zijn voordelen heeft, lijkt de geïnterviewde van de JBN later toch zijn voorkeur uit te spreken voor Amsterdam. *´´Naar mijn mening moet judo in de stadsomgeving zitten. Een stad als Amsterdam zou daar prima voor in aanmerking komen. Helemaal afgezonderd als Papendal dat toch redelijk geïsoleerd is en alleen maar sport is te vinden. Ik weet niet of dat de juiste gevoelens oproept bij jong talent.´´* Later nuanceert de geïnterviewde deze uitspraak weer door te stellen dat een stadsomgeving ook voor te veel afleiding kan zorgen.

Een andere geïnterviewde van de JBN kiest stellig voor Papendal als locatie, omdat die nu al klaar zijn om het judo te huisvesten. Vanwege de uitstraling en geschiedenis spreken ook de geïnterviewde judoka´s een voorkeur uit voor Papendal. *´´Als je het ideale topsportklimaat wilt en je hoeft je nergens wat van aan te trekken, dan denk ik dat Papendal de beste keuze is. Het straalt topsport uit.´´* De geïnterviewde judoka´s stellen regelmatig te trainen op Papendal en dat de faciliteiten daar naar wens zijn. De voorkeur voor Papendal heeft voor bijna alle geïnterviewden ook te maken met de clubbelangen, die van invloed kunnen zijn wanneer een keuze wordt gemaakt voor Amsterdam. Amsterdam wordt namelijk volgens een geïnterviewde judoka al snel gekoppeld aan de club Kenamju in Haarlem. *´´Ik denk dat Amsterdam niet neutraal genoeg is. Ik denk dat Papendal heel neutraal is en klinkt.´´* Volgens een geïnterviewde van de JBN wonen in Amsterdam een aantal belangrijke mensen, die bij een centralisatie in Amsterdam dan niet hoeven te verhuizen. Ook een geïnterviewde coach haalt het argument van

clubbelangen aan. *´´Ja, ik hoor ook wel eens dat ze het misschien in Amsterdam willen hebben. Dat is misschien wel de makkelijkste oplossing voor hun, want er zijn een aantal sporters die wel een redelijke vinger in de pap hebben en in die omgeving wonen. Dus Amsterdam is waarschijnlijk gewoon het zoethoudertje, het lekkermakertje voor een aantal sporters.´´* Hoewel eerder werd gesteld dat men af wil van de clubbelangen lijken deze citaten aan te geven dat de geïnterviewden vrezen dat dit niet gaat gebeuren. Ze betwijfelen of de verwachte voorkeur van Judo Bond Nederland voor Amsterdam niet een politieke voorkeur is.

Uit het voorgaande wordt duidelijk dat het de intentie is om de beoogde centralisatie plaats te laten vinden op één plek. Dat heeft consequenties voor de Judo Topsport Steunpunten. Deze zullen dan naar alle waarschijnlijkheid verdwijnen volgens een geïnterviewde van Judo Bond Nederland. *´´Die steunpunten zijn niet vol te houden als je een nationaal centrum wilt. Voor zover ik het kan beoordelen. Ik heb de cijfers nog niet gezien. Maar het lijkt me dat dat financieel niet haalbaar is.´´* Hiervoor zouden volgens Judo Bond Nederland Regionale Talenten Centra (RTC´s) in de plaats moeten komen. *´´Ik denk namelijk dat de gedachtegang nu is om talenten onder te brengen bij RTC´s. Niet de mensen die wij in het programma opnemen, maar de jonge talenten. Dat er een aantal clubs ingepast worden binnen een regionale opzet.´´* De RTC´s zouden dan niet gefinancierd worden door NOC*NSF en Judo Bond Nederland, maar middels lokale middelen van provincies, gemeenten en marktpartijen.

4.2.3 Selectie

Er moet een keuze gemaakt worden welke judoka´s in aanmerking komen voor de beoogde centralisatie. De geïnterviewden van Judo Bond Nederland stellen vooruit te kijken naar de Olympische Spelen van 2020 in Tokio, maar denken tegelijkertijd aan de generatie die er nu al moet staan. Eén geïnterviewde van Judo Bond Nederland heeft de intentie om de huidige groep senioren bij de centralisatie te betrekken. Een andere geïnterviewde van de JBN spreekt weer juist een voorkeur uit voor de jeugd. *´´Je kunt bekijken of je het insteekt op de toekomstige generatie voor Tokio. Dus de top van de huidige junioren en cadetten. Ik zou dat wel interessant vinden.´´* Dat zou betekenen dat de huidige groep senioren met rust zou worden gelaten. Zowel de judoka´s als de coaches spreken ook allen de voorkeur uit om de centralisatie te starten met de cadetten. Als reden geven ze dat de huidige generatie senioren en junioren reeds keuzes hebben gemaakt om ergens te wonen, studeren of werken. *´´Ook gasten van 21 hebben al keuzes gemaakt. Die zijn al ergens een studie begonnen. Die hebben al besloten ergens te wonen bij een club waar zij willen trainen. Dan ga je dat in eens allemaal weer veranderen. Dat schiet niet op.´´* Cadetten zitten in een fase van hun leven dat ze nog keuzes kunnen maken. Dan kunnen ze hun studiekeuze en woonplaats aanpassen op de plek waar de beoogde centralisatie zou moeten komen. Ook is het met het oog op het verwachte verzet van senioren judoka´s verstandig om te kiezen voor een centralisatie met de cadetten, aldus een geïnterviewde van Judo Bond Nederland. De citaten geven aan dat er binnen Judo Bond Nederland nog geen overeenstemming is over welke groep judoka´s in aanmerking zou moeten komen

voor een beoogde centralisatie. De geïnterviewde coaches en judoka´s kiezen stellig voor een centralisatie met de cadetten.

4.2.4 Tijdslijn

Tijdens het Nederlands Kampioenschap in oktober 2013 bracht de directeur topsport, Ben Sonnemans, de centralisatieplannen openlijk naar buiten. Toen was het de intentie om in februari 2014 al te gaan centraliseren. Naar aanleiding van de weerstand onder coaches en judoka´s is besloten om de centralisatieplannen uit te stellen. *´´Toen de ophef zo groot was is er op Papendal een bijeenkomst geweest met de sporters. Daar heeft Ben Sonnemans een toelichting gegeven. Hij zei toen dat het opgeschort is tot na Rio 2016.´´* Als reden werd gegeven dat het op die korte termijn niet mogelijk zou zijn om alles te organiseren. Geïnterviewde judoka´s en coaches zijn van mening dat de weerstand van de judoka´s heeft bijgedragen aan de beslissing om de centralisatieplannen op te schorten. Bij het begin van de nieuwe Olympische cyclus moet dus een start worden gemaakt met het trainen op een centrale locatie en het restant van deze cyclus wordt gebruikt om voorbereidingen te treffen. Eén van de geïnterviewden bij Judo Bond Nederland is niet te spreken over het uitstellen van de centralisatie. *´´Ik kan niets met de gedachte dat we pas in 2016 kunnen beginnen. Daar verlies je te veel tijd. Dan lopen we zo achter, dan heeft het allemaal geen zin meer. Je moet zo snel mogelijk beginnen.´´* Deze geïnterviewde hekelt de vertraging die nu ontstaat en had in 2014 al een start willen maken met de junioren of cadetten. De weerstand van de judoka´s heeft Judo Bond Nederland doen besluiten om de plannen voor de beoogde centralisatie uit te stellen tot 2016, terwijl ze zelf liever in 2014 al een start hadden gemaakt.

4.2.5 Alternatief

Tijdens de interviews werd meerdere keren een alternatief voor de beoogde centralisatie aangehaald, omdat men niet achter het plan van centraliseren stond. Eén van de alternatieven die naar voren kwam was het opstarten van een commercieel judoteam. De geïnterviewde coaches zouden hun sportschool willen gebruiken om aan voldoende geld te komen om een dergelijk team te beginnen. *´´Als ik geen sponsoren vind steek ik gewoon alle winst van een sportschool in dat commerciële team. Dan stop ik er lekker een ton in. Ik hoef dan met niemand te overleggen.´´* Een andere mogelijke financiering van een commercieel team zou crowdfunding kunnen zijn. Een commercieel team zou een concurrerend alternatief zijn voor de beoogde centralisatie door Judo Bond Nederland. Judoka´s die niet open staan voor de centralisatie zouden opgenomen kunnen worden in een commercieel team, waardoor het Judo Bond Nederland niet zou lukken om de beste Nederlandse judoka´s allemaal gecentraliseerd te krijgen. De wens van Judo Bond Nederland om te centraliseren kan dus juist een tegenstrijdig effect hebben.

Eén geïnterviewde coach herkende binnen Judo Bond Nederland al een afgezonderd team, dat als het ware gesponsord wordt door NOC*NSF. *´´Uiteindelijk hebben Marjolein van Unen met Kim Polling en*

*Maarten Arens met Henk Grol en Dex Elmont al een soort commercieel team binnen de JBN. Ze organiseren zelf hun trainingsstages en toernooien. Dat kunnen ze helemaal zelf indelen, omdat ze bondscoaches zijn. Gefinancierd door NOC*NSF en Judo Bond Nederland.´´* Naast dat Marjolein van Unen en Maarten Arens bondscoaches zijn, zijn ze ook de individuele coaches van bepaalde judoka´s. Ze kunnen volgens deze geïnterviewde coach hun eigen wedstrijdprogramma samenstellen met het geld van NOC*NSF en Judo Bond Nederland. Dit toont gelijkenissen met een commercieel team. Daarom is de geïnterviewde van mening dat hij toestemming zou moeten krijgen om een commercieel team te starten. Daarbij geeft de geïnterviewde coach aan dat in zijn ogen dan iedereen aan toernooien mee zou mogen doen en dat vervolgens de hoogst geklasseerde judoka´s uitgezonden zouden moeten worden naar de grote internationale toernooien. De coach vreest echter dat de bond dit systeem niet toe zal staan, omdat ze dan de macht verliezen om zelf judoka´s te selecteren voor grote eindtoernooien. Mocht Judo Bond Nederland toch besluiten dit machtsmiddel op te geven, voorziet de geïnterviewde een toestroom van sponsoren. *´´Als ze dat uit handen geven dan kan dat plan dat ik heb weleens een enorme toeloop krijgen want er zijn een hele hoop bedrijven die wel een aantal sporters willen adopteren en daar gewoon mee de wereld over willen vliegen.´´* De geïnterviewde coaches zien dus heil in het idee van een commercieel team, mits Judo Bond Nederland bereid is af te zien van het machtsmiddel om zelf judoka´s aan te wijzen voor de grote internationale toernooien.

Ook een geïnterviewde judoka geeft aan te hebben gefilosofeerd over een commercieel team, maar betwijfelt of het wel haalbaar is. Daarvoor maakt de judoka een vergelijking met het schaatsen, waar de Olympische medaillewinnaars van Sochi momenteel moeite hebben met het vinden van sponsoren. Toch spreekt de geïnterviewde de hoop uit dat iemand met voldoende tijd en geld een poging gaat wagen. *´´Uit ervaring weet ik dat als je de juiste mensen spreekt een hoop mogelijk is. Het kost alleen wel een hoop tijd, geld en energie.´´* Hieruit blijkt dat zowel de coaches als judoka´s naar alternatieven zoeken voor de beoogde centralisatie. Echter gelooft de geïnterviewde judoka, in tegenstelling tot de coaches, niet in het slagen van een commercieel team binnen de Nederlandse judosport.

4.3 Draagvlak

In dit deel wordt de rol van Judo Bond Nederland en van directeur topsport, Ben Sonnemans, bij de communicatie omtrent de centralisatieplannen (§4.3.1). In paragraaf 4.3.2 wordt uiteengezet hoe de JBN steun voor de plannen tracht te creëren. Ten slotte komt de invloed van judoka´s op het beleid van Judo Bond Nederland in paragraaf 4.3.3 aan bod.

4.3.1 Rol Judo Bond Nederland

De geïnterviewde judoka´s zijn niet te spreken over de communicatie vanuit Judo Bond Nederland richting de sporters. Ze geven aan dat ze niet op de hoogte worden gehouden van de ontwikkelingen met

betrekking tot de centralisatieplannen. Meerdere geïnterviewden hadden het idee dat ze pas op een reactie konden rekenen wanneer ze de media opzochten. *´´Ze worden pas wakker als wij communiceren via de media. De communicatie gaat dus slecht en we weten nog steeds niet waar we aan toe zijn binnen het judo.´´* Deze uitspraken tonen aan dat de judoka´s behoefte hebben aan een verbeterde communicatie vanuit Judo Bond Nederland. Zolang zij niet weten hoe het verder gaat, zal er volgens de geïnterviewde judoka´s ook geen steun komen vanuit de sporters.

De geïnterviewden lieten zich ook uit over het functioneren van de directeur topsport Ben Sonnemans. De manier waarop de beoogde centralisatieplannen naar buiten zijn gebracht wordt beschouwd als ondoordacht. Vooral het feit dat er geen antwoorden komen op praktische vragen roept verwarring op. *´´Daar had hij nog helemaal geen antwoord op en dat is natuurlijk raar als je zo´n grote verandering naar buiten brengt via de media. Dan moet je dus ook klaar staan met antwoorden op vragen en dat had hij totaal nog niet. Dat schept alleen nog maar meer verwarring. Dan gaat het ook een eigen leven leiden.´´* Dit bevestigt het beeld bij de geïnterviewde judoka´s dat het centralisatieplan onvoldoende was uitgewerkt door Judo Bond Nederland op het moment dat het in de media werd gebracht. Alle geïnterviewden loven de persoonlijkheid van Ben Sonnemans, maar twijfelen aan zijn slagvaardigheid. *´´Hij kan heel goed luisteren en mensen tot elkaar brengen, maar er zal iemand bij moeten komen die beslissingen kan nemen. Zoals het nu gaat, gaat het gewoon niet gebeuren.´´* Het duurt te lang voor er daadwerkelijk veranderingen worden doorgevoerd. Deze citaten typeren de vraagtekens die de geïnterviewden rondom de beoogde centralisatieplannen.

4.3.2 Steun

Judo Bond Nederland heeft echter een idee hoe zij steun kunnen creëren voor het beoogde centralisatieproces. Het draait volgens een geïnterviewde bij de JBN om begrip en acceptatie. Volgens deze geïnterviewde moeten ambassadeurs, die de plannen van Judo Bond Nederland steunen, dit gaan uitdragen. *´´In eerste instantie gaat het er om je boodschap vanuit kracht te herhalen. Wat je gaat doen en welke positieve effecten dat gaat hebben.´´* Op deze wijze tracht de JBN draagvlak bij de betrokkenen te creëren.

Een geïnterviewde judoka is van mening dat de plannen pas op steun kunnen rekenen wanneer duidelijk wordt wat de voordelen van een centralisatie zijn. *´´Als je zo´n drastische verandering wilt toepassen moet het wel echt een verbetering zijn, want waarom zou je het anders doen. Anders ga je niet zo grote verandering maken in je leven. Als zij kunnen bewijzen en onderbouwen dat het ook echt een verbetering is, dan wil ik er nog wel eens over na gaan denken. Tot op heden hebben ze mij daar nog niet van overtuigd.´´* Wel vindt deze geïnterviewde judoka het verstandig dat Judo Bond Nederland grondig onderzoek doet naar de haalbaarheid van de beoogde centralisatie. Een andere geïnterviewde judoka is van mening dat de sporters zouden moeten meedenken in plaats van alleen maar tegen het idee aan te schoppen. *´´Iedereen hier loopt weer te mekkeren, in plaats van dat mensen nadenken van oké dit gaat*

gebeuren. Hoe kan het dan zo goed mogelijk plaatsvinden. Het is goed hoor dat er ook weerstand is, maar soms is het ook handig om eens naar elkaar te luisteren wat nou precies de bedoeling is. Om te kijken of het ook daadwerkelijk beter wordt.´´ Al met al stellen de geïnterviewden behoefte te hebben aan argumenten waarom een centralisatie een verbetering is voor hen. Daarnaast willen ze betrokken worden bij het proces en op de hoogte gehouden worden door Judo Bond Nederland van de ontwikkelingen omtrent de beoogde centralisatie. Twee maanden na afloop van de interviews heeft de atletencommissie middels een e-mail laten weten dat ze de plannen van Judo Bond Nederland voor een beoogde centralisatie volledig afwijzen. Dit geeft aan dat de in eerste instantie milde houding van de judoka´s inmiddels plaats heeft gemaakt voor een afwijzende opstelling.

4.3.3 Invloed

De geïnterviewde judoka´s en coaches zijn van mening dat de beste Nederlandse judoka´s wel degelijk invloed kunnen uitoefenen op het beleid van de JBN en/of NOC*NSF. *´´Als Kim Polling bijvoorbeeld aangeeft te willen stoppen als de plannen doorgaan, zal NOC*NSF echt wel even achter de oren gaan krabben. Dat is gewoon een medaillekandidaat voor de volgende Spelen. Dan gooi je een megatalent weg.´´* Een andere geïnterviewde coach stelt dat de judoka´s al invloed hebben gehad, wanneer Judo Bond Nederland na de ophef besloot de centralisatieplannen op te schorten tot na de Olympische Spelen van 2016. De geïnterviewde coaches en judoka´s zijn dus van mening dat vooral de topjudoka´s invloed kunnen uitoefenen op het beleid van Judo Bond Nederland en wellicht op dat van NOC*NSF.

4.4 NOC*NSF

Een sportbond als Judo Bond Nederland is afhankelijk van de organisatie NOC*NSF. Het Nederlands Olympisch Comité en de Nederlandse Sport Federatie (NOC*NSF) heeft als doel om de Nederlandse sport op Olympisch niveau te brengen. In deze paragraaf wordt weergegeven wat de rol is van NOC*NSF en wat voor invloed zij hebben op het beleid van Judo Bond Nederland.

4.4.1 Rol

NOC*NSF heeft een duidelijke ambitie uitgesproken om tot de beste tien landen van de wereld te behoren. Om dat doel te bereiken stelt de geïnterviewde van NOC*NSF dat het topsportklimaat zo ingericht moet worden dat er een combinatie ontstaat van de beste sporters, met de beste coaches en het beste programma. NOC*NSF probeert dan ook de programma´s die bijdragen aan deze ambitie te optimaliseren. Judo Bond Nederland voelt de waardering en steun vanuit NOC*NSF voor de judosport. *´´Zij zien judo als belangrijke sport. We zijn een categorie 1 programma, dus we horen bij een top tien sport. Judo is een belangrijke schakel om te komen tot de top tien ambitie van NOC*NSF.´´*

Om met vraagstukken om te gaan maakt Judo Bond Nederland geregeld gebruik van de kennis van NOC*NSF. De JBN beschouwt NOC*NSF als een organisatie die faciliterende diensten aan kan bieden, waar een sportbond zelf niet over beschikt. *´´Eigenlijk kun je ze benaderen voor alle kernprocessen van een topsportprogramma: logistiek, HR, marketing en communicatie. Ze zijn voor mij een soort kennisbank. Een partner waarmee ik kan schakelen en cruciale thema´s mee kan bespreken.´´* Vooral bij het opstellen van de beleidsplannen spelen de relaties en know how van NOC*NSF een rol. NOC*NSF heeft prestatiemanagers in dienst, die een sparringpartner vormen voor sportbonden. Voor Judo Bond Nederland is de prestatiemanager Frans van Dijk. Hij geeft in samenspraak met de JBN advies over in welke richting het judoprogramma zich zou moeten ontwikkelen. Geïnterviewden van Judo Bond Nederland geven aan hier veel waarde aan te hechten en stellen gebruik te maken van deze kennis wanneer dat noodzakelijk is.

Naast het beschikken over kennis is NOC*NSF ook belangrijk bij het financieren van Judo Bond Nederland. *´´Ze helpen ons met het ter beschikking stellen van middelen voor het topsportprogramma.´´* De geïnterviewde van NOC*NSF geeft aan dat ze enkel willen investeren in de sportprogramma´s die potentie tonen om bij de top tien van de wereld te behoren. Vooral de lottogelden vormen een belangrijke financiële ondersteuning voor sportbonden. Dit geeft aan dat Judo Bond Nederland afhankelijk is van de gelden vanuit NOC*NSF. *´´Wij zijn redelijk afhankelijk, maar we moeten wel blijven redeneren vanuit kracht. De maatregelen die we nemen zijn gebaseerd op kracht en toekomstvisie.´´* Dit citaat toont dat de JBN, ondanks de afhankelijkheid van NOC*NSF, probeert haar eigen visie te ontwikkelen.

De voorgaande citaten tonen aan dat Judo Bond Nederland NOC*NSF gebruikt als kennisbank en financier. NOC*NSF is duidelijk de toezichthouder op Judo Bond Nederland.

4.4.2 Voorwaarde

Na de Olympische Spelen van Londen werden de prestaties van de verschillende sporten geëvalueerd. De judoka´s wonnen twee bronzen medailles en dat resultaat verbleekte bij het aantal medailles van de Olympische Spelen in 2008. NOC*NSF was hier ontevreden over en er vond een stevige evaluatie plaats. Tijdens deze evaluatie werd besproken wat er verbeterd zou kunnen worden voor de Nederlandse topsport. *´´Vanuit NOC*NSF werd gekeken wat nou succesvolle internationale programma´s zijn. Wat is nou de ideale organisatievorm voor een high performance cultuur.´´* Uit deze vergelijking bleek volgens NOC*NSF dat het internationaal succesvol is om de topsport te gaan centraliseren. *´´Die landen hebben gekozen voor een clustering van hun programma´s op één plek in het land, waar alle expertise is verzameld. De kennis en kunde van de mensen bij elkaar brengen. Dan zie je dat dat het hoogste rendement levert en structureel de meeste finaleplekken en kampioenen oplevert van een programma. Dat je daarbij gebruik maakt van gezamenlijke faciliteiten als medisch, huisvestiging en onderwijs.´´* Sindsdien is het de koers van NOC*NSF om Nederlandse topsportprogramma´s te gaan centraliseren. Judo

Bond Nederland is de volgende sport die door NOC*NSF geadviseerd wordt om te gaan centraliseren. De slechte resultaten tijdens de Olympische Spelen in Londen lijken daar een belangrijke aanleiding voor te zijn.

Bij het verdelen van de topsportgelden voor een nieuwe Olympische cyclus kan NOC*NSF in samenspraak met de bond tot een advies komen over hoe deze gelden gebruikt zouden moeten worden. In de subsidievoorwaarde voor Judo Bond Nederland stond ook een dergelijk advies. *´´Voor de financieringsvoorwaarden van 2013 kwam dat als voorwaarde terug ja. Het lijkt ons logisch dat je aansluit bij één CTO met de seniorentop.´´* Uit dit citaat blijkt de wens van NOC*NSF dat de JBN gaat centraliseren met de beste judoka´s, maar er wordt niet gesteld in hoeverre dat een verplichting is. Dit speelt verwarring in de kaart.

Vanuit NOC*NSF wordt gesteld dat er geen dwingend karakter zit aan de gestelde voorwaarden. *´´Het is nooit een dwingend advies.´´* In het volgende citaat spreekt de geïnterviewde zichzelf echter duidelijk tegen. *´´Dat betekent dat als sommige adviezen een grote invloed zouden hebben op het rendement en dat die adviezen ook dwingender kunnen zijn en misschien ook wel moeten zijn. In een heel extreem geval kan het advies zelfs een voorwaarde zijn voor subsidie.´´* In eerste instantie wordt dus gesteld dat de voorwaarde geen verplichting is, terwijl er op het einde wordt beweerd dat, wanneer het advies grote invloed heeft op het rendement, het een voorwaarde kan zijn voor subsidie.

Vanuit de geïnterviewden worden twee motieven gegeven waarom NOC*NSF als voorwaarde heeft gesteld dat de seniorentop aansluiting moet gaan zoeken bij één CTO. De eerste heeft volgens een geïnterviewde van de JBN te maken met financiën. *´´Natuurlijk spelen daar financiële redenen. Die zijn best belangrijk. Ik zal niet onder stoelen of banken steken dat het financiële aspect belangrijk is in deze discussie.´´* De geïnterviewde geeft hiermee aan dat het goedkoper is om over één centrale locatie te beschikken, dan over vier Judo Topsport Steunpunten verspreid over het land. Het tweede motief dat geregeld terug kwam tijdens de interviews betreft de locatie Papendal. NOC*NSF bevindt zich op Papendal en volgens meerdere geïnterviewden zou NOC*NSF sporten laten centraliseren om het centrum Papendal rendabel te maken. Dit zou betekenen dat NOC*NSF het beleid van sportbonden tracht te beïnvloeden voor haar eigen nut.

4.4.3 Macht

De paragraaf hierboven (§4.4.2) beschreef de subsidievoorwaarde die NOC*NSF aan Judo Bond Nederland heeft opgelegd, maar het bleef de vraag over welke macht NOC*NSF beschikt om de JBN ook daadwerkelijk aan die voorwaarde te laten voldoen. De geïnterviewde van NOC*NSF stelt dat de mate van subsidie afhankelijk is van de prestaties die geboekt en dat er eigenlijk nooit wordt gekort wanneer niet aan de voorwaarde wordt voldaan. Dit geeft aan dat bonden afgerekend worden op hun prestaties en dat ze daar hun beleid op moeten aanpassen. NOC*NSF oefent dus indirect invloed uit op het beleid van Judo Bond Nederland.

Een geïnterviewde van Judo Bond Nederland heeft in eerste instantie niet de indruk dat de subsidievoorwaarde een verplichting is. *´´Er staat niet dat de JBN moet aansluiten. Dat zou een hele andere strekking geven. Je wordt nu gedwongen om na te denken.´´* Later stelt dezelfde geïnterviewde dat NOC*NSF wel gebruik kan maken van financiële consequenties. *´´Natuurlijk heeft NOC*NSF het sturende middel van financiële prikkels. Dat zal ik niet onderkennen.´´* Dus hoewel de geïnterviewde de subsidievoorwaarde niet als dwang ziet, bestaat er bij NOC*NSF wel de macht van financiële consequenties.

In tegenstelling tot de geïnterviewde van de JBN zijn de coaches en judoka´s meer uitgesproken over de macht van NOC*NSF. *´´NOC*NSF bepaalt het beleid van Judo Bond Nederland.´´* Het verstrekken van de subsidies zorgt volgens de geïnterviewden wel degelijk voor een financiële machtspositie. De afgelopen jaren herkennen de geïnterviewden een centralisatie trend binnen Nederlandse sportbonden. Ze hebben de indruk dat NOC*NSF de JBN zou korten wanneer zij hier niet in mee gaat. NOC*NSF zou volgens deze geïnterviewden geen gebruik mogen maken van deze druk. *´´Vertegenwoordigers van sporten willen niet dat NOC*NSF het beleid van sporten gaat bepalen. Dat is niet de opzet van de organisatie. Ze moeten faciliteren. Het zou onacceptabel zijn als ze zeggen: ´´Dit willen wij op deze manier en anders stoppen we de subsidie´´. Dat is niet acceptabel, maar dat wilt niet zeggen dat het niet stiekempjes gebeurd.´´* Deze bovenstaande citaten geven aan dat deze geïnterviewden van mening zijn dat NOC*NSF een grotere rol speelt in het beleid van sportbonden dan ze doen voorkomen.

5. Analyse

In dit hoofdstuk worden de onderzoeksresultaten (hoofdstuk 4) gekoppeld aan het theoretisch kader uit hoofdstuk 2. De analyse zal bestaan uit de paragrafen topsportklimaat (§5.1), centralisatie (§5.2) en macht (§5.3).

5.1 Topsportklimaat

Zes jaar geleden zijn de Judo Topsport Steunpunten (JTS´en) opgericht. In vier plekken in het land zijn deze punten te vinden, namelijk Heerenveen, Eindhoven, Haarlem en Rotterdam. Hier worden talenten van 17 tot 23 jaar voor geselecteerd om gezamenlijk te trainen. De oprichting van de Judo Topsport Steunpunten zijn een gevolg van de sportnota die in het jaar 2005 door staatssecretaris Ross-van Dorp werd uitgebracht. In de nota *´Tijd voor Sport-Bewegen, Meedoen, Presteren´* sprak het kabinet haar steun uit voor de ambitie om tot de beste tien sportlanden van de wereld te behoren. Het beleid werd gericht op het professionaliseren van het topsportklimaat. Het herkennen van talenten en het verbinden van breedte- en topsport moest zodoende verbeterd worden (TK 31 711, 2008-2009, nrs. 1-2: 34). Door het starten van de JTS´en trachtte Judo Bond Nederland de doorstroom van talenten naar de senioren te bevorderen en daarmee het topsportklimaat verder te professionaliseren. Dit is in lijn met het beleid dat werd vastgesteld in de nota *´Tijd voor Sport-Bewegen, Meedoen, Presteren´*.

Tijdens de interviews vormde het SPLISS-model van De Bosscher et al. (2008) de basis om het topsportklimaat van het judo in kaart te brengen. In het artikel van De Bosscher et al. (2008) werden negen pijlers genoemd die van invloed zijn op het topsportsucces: financiële middelen, organisatie en structuur van het sportbeleid, fundament en participatie, talentidentificatie en ontwikkelingssysteem, atleten en post-carrière ondersteuning, trainingsfaciliteiten, coachvoorzieningen en coachontwikkeling, (inter)nationale competitie en wetenschappelijk onderzoek. In onderstaand schema staat weergegeven welke pijler voor welke betrokkene van belang is. Rood betekent onbelangrijk, oranje neutraal en groen belangrijk.

Judoka´s	JBN	NOC*NSF
Pijler 1	Pijler 1	Pijler 1
Pijler 2	Pijler 2	Pijler 2
Pijler 3	Pijler 3	Pijler 3
Pijler 4	Pijler 4	Pijler 4
Pijler 5	Pijler 5	Pijler 5
Pijler 6	Pijler 6	Pijler 6
Pijler 7	Pijler 7	Pijler 7
Pijler 8	Pijler 8	Pijler 8
Pijler 9	Pijler 9	Pijler 9

Schema 1: Belangen betrokkenen in SPLISS-model

Er is een verschil in belangen waar te nemen tussen judoka´s, de bestuurders van Judo Bond Nederland en NOC*NSF (schema 1). Waar de judoka´s zich voornamelijk richten op de mogelijkheden om zich als sporter te ontwikkelen, dient Judo Bond Nederland zich allereerst te focussen op financiële middelen en de organisatie en structuur van het sportbeleid. Uit de resultaten bleek verder dat de bestuurders van de JBN verwachten dat de financiële middelen zullen afnemen. Dit heeft gevolgen voor de organisatie van het sportbeleid, wat hergestructureerd zal gaan worden middels de beoogde centralisatie van de Judo Topsport Steunpunten. Daarnaast is de rol die Judo Bond Nederland zou moeten spelen volgens de geïnterviewde judoka´s een opvallende constatering uit de resultaten. Volgens de judoka´s zou Judo Bond Nederland een faciliterende rol moeten hebben, terwijl de geïnterviewde judoka´s graag zelf hun topsportklimaat in zouden willen richten. In tegenstelling tot de judoka´s ziet de JBN een actieve rol voor zichzelf weggelegd, wanneer het gaat om het inrichten van het topsportklimaat. Toch zijn er ook overeenkomsten tussen beide partijen te herkennen. In de interviews werden vier verbeterpunten genoemd, waarvan er twee terug zijn te leiden naar pijlers uit het artikel van De Bosscher et al. (2008). Ten eerste is de aanwas van nieuwe topjudoka´s een zorgenkindje. Er zijn voldoende talenten bij de cadetten en junioren volgens de geïnterviewden, maar de stap naar de seniorentop is veelal te groot. Dit resultaat toont aan dat het fundament van de judosport (pijler 3) goed is, maar dat er op het gebied van ontwikkeling (pijler 4) vooruitgang mogelijk is. Een ander punt van verbetering is de preventie van blessures en gewichtsbeheersing. Wetenschappelijk onderzoek (pijler 9) kan hierbij een prominente rol spelen. Geïnterviewden van Judo Bond Nederland benoemen het belang van wetenschappelijk onderzoek doen om zich te kunnen onderscheiden van de internationale concurrentie. De twee andere genoemde pijnpunten binnen het Nederlandse judo vullen elkaar aan. Volgens alle geïnterviewden zijn er twee clubs, Kenamju en Budokan, die een te grote vinger in de pap hebben. Er bestaat een hevige concurrentiestrijd tussen beide clubs wat van invloed is op het eenheidsgevoel binnen de nationale selectie. Wanneer besloten wordt dat de centralisatie doorgang vindt zouden geïnterviewde coaches en judoka´s graag zien dat er gekozen wordt voor een onafhankelijke locatie, zodat betrokkenen niet het idee krijgen dat bepaalde clubs worden voorgetrokken door Judo Bond Nederland. Deze verbeterpunten zijn niet onder te brengen binnen één van de pijlers uit het artikel van De Bosscher et al. (2008), maar de geïnterviewden zijn van mening dat deze verbeteringen wel bij kunnen dragen aan meer topsportsucces van Nederlandse judoka´s. Dit zou betekenen dat het SPLISS-model een pijler mist. Deze twee verbeterpunten zouden eventueel geschaard kunnen worden onder de noemer *´eenheid in de sport´*.

5.2 Centralisatie

In 2006 bracht NOC*NSF het masterplan *´Talentontwikkeling´* uit. Speerpunt was om te investeren in een nationaal talentontwikkelingsprogramma om Nederland structureel bij de beste tien sportlanden van de

wereld te laten behoren (NOC*NSF, 2006). Vooral de meerjarige opleidingsprogramma´s en de infrastructuur dienden te worden herzien, zodat de doorstroom van talent naar topsporter verbeterd kon worden. In het kader hiervan werden Centra voor Topsport en Onderwijs (CTO´s) opgericht. Judo Bond Nederland liet twee Judo Topsport Steunpunten aansluiten bij een CTO. Dit heeft plaatsgevonden in de steden Heerenveen en Eindhoven. Na de Olympische Spelen in Londen van 2012 bracht NOC*NSF een advies uit aan Judo Bond Nederland, waarin stond dat het hen logisch lijkt dat de seniorentop van het judo aansluit zoekt bij één CTO. Sindsdien is Judo Bond Nederland bezig met plannen voor een beoogde centralisatie om de topjudoka´s onder te brengen bij één CTO. Hiermee lijkt de JBN te voldoen aan de richtlijnen uit het masterplan *´Talentontwikkeling´* van NOC*NSF (2006).

Een belangrijk motief voor de beoogde centralisatie is volgens een geïnterviewde van Judo Bond Nederland om de doorstroom van talenten naar topsporter te bevorderen. Volgens meerdere geïnterviewde judoka´s is het nadeel van deze beoogde centralisatie van de seniorentop echter dat de topjudoka´s uit de clubs worden getrokken, waardoor de jongere generatie niemand meer heeft om tegenop te kijken. Eén geïnterviewde judoka vreest dat hierdoor de aanwas zal gaan afnemen. In het artikel van Van Bottenburg (2003) werd ook al gesteld dat de topsport zich ontwikkeld heeft tot een autonome wereld. Het niveau van de topsporter komt steeds verder af te liggen van de recreant, waardoor er vervreemding kan ontstaan (Wann, 2001). De geïnterviewde judoka´s vrezen dat dit ook binnen het Nederlandse judo plaats zal gaan vinden.

Opvallend is dat de geïnterviewden allen de prestaties en medailles van de Nederlandse judoka´s op de laatste grote internationale toernooien als een groot pluspunt beschouwen. Volgens het artikel van De Bosscher et al. (2008) komt topsportsucces voort uit de negen pijlers, die hierboven al werden genoemd. Het succes dat de Nederlandse judoka´s op de afgelopen EK´s en WK´s boekten, zou dus betekenen dat het topsportklimaat van het judo goed is ingericht. Ondanks het succes wilt Judo Bond Nederland toch het topjudo met de beoogde centralisatie herstructureren. De geïnterviewde judoka´s hebben moeite om begrip op te brengen voor deze ontwikkeling.

5.3 Macht

In dit onderzoek zijn er drie groepen waarbij machtsprocessen een rol spelen: judoka´s/coaches, Judo Bond Nederland en NOC*NSF. In paragraaf 2.6.1 beschreef Lukes (1974) drie soorten dimensies van macht: beïnvloeden van besluitvorming, bepalen van de politieke agenda en de ideologische macht. Wanneer deze dimensies betrokken worden op de verschillende betrokkenen in dit onderzoek blijkt dat vooral de judoka´s en NOC*NSF beschikken over dimensies van macht (Lukes, 1974). De judoka´s konden de besluitvorming beïnvloeden door de beoogde centralisatieplannen op te laten schorten tot 2016. Toen NOC*NSF het advies uitbracht dat Judo Bond Nederland met de seniorentop aan zou moeten sluiten bij

één CTO toonde NOC*NSF haar macht om besluitvorming van sportbonden te kunnen beïnvloeden. Bij het bepalen van de politieke agenda gaat het vooral om wat voor punten er niet besproken worden. NOC*NSF laat Judo Bond Nederland in het ongewisse over welke consequenties er zouden kunnen volgen, wanneer zij het advies van NOC*NSF om te gaan centraliseren naast zich neer zou leggen. Ten slotte beschikt NOC*NSF ook over de ideologische dimensie van macht (Lukes, 1974). Zij kunnen Judo Bond Nederland zo beïnvloeden dat zij de wens van NOC*NSF om te gaan centraliseren overnemen. Judo Bond Nederland zou graag beschikken over de ideologische dimensie van macht (Lukes, 1974), maar kent problemen om de judoka´s te overtuigen van de voordelen van de beoogde centralisatie. De JBN beschikt dus niet over de ideologische macht van Lukes (1974). Bij de typologie van Lukes (1974) wordt uitgegaan van de binaire relatie tussen NOC*NSF en Judo Bond Nederland, maar wordt hierdoor geen rekening gehouden met de invloed en macht waar judoka´s over beschikken.

De theorie van Foucault (1989) is ook toe te passen op dit onderzoek. Bij de beoogde centralisatie is namelijk sprake van disciplinering. Foucault (1989) definieerde dit als een constante dwang om een zo productief mogelijk individu te creëren. NOC*NSF en Judo Bond Nederland zijn van mening dat de beoogde centralisatie van Judo Topsport Steunpunten een effectiever en efficiënter topsportklimaat tot gevolg zal hebben. Judoka´s kunnen dan namelijk te allen tijde gezamenlijk trainen, waardoor er voldoende sparringpartners bij elkaar zijn. Zodoende tracht de JBN de macht bij de clubs enigszins weg te halen en onder te brengen bij de structuur van de totale hiërarchie. Met de centralisatie zullen alle judoka´s en trainers bij elkaar zijn, waardoor het topsportproces meer beheersbaar wordt voor Judo Bond Nederland en NOC*NSF.

In het boek *'Discipline, Toezicht en Straf. De geboorte van de gevangenis'* zag Foucault (1989) de gevangenis van Jeremy Bentham als symboliek voor de disciplinaire macht. Deze ideale gevangenis werd het *´Panopticon´* genoemd. NOC *NSF speelt de rol van de wachttoren in het *´Panopticon´*. Zij kijken toe op de verschillende Nederlandse sportbonden en sporters en beschikken over de machtsmiddelen om hier invloed over uit te oefenen. Deze machtsmiddelen bestaan uit financiële gelden en kennis die zij kunnen delen. Judo Bond Nederland vormt de binnenplaats van de gevangenis. Zij vormt de schakel tussen NOC*NSF (wachttoren) en de judoka's. De judoka's kunnen in het *´Panopticon´* gezien worden als de gevangenen die aangestuurd worden door hun supervisoren, die weer het systeem representeren. Wanneer zij zich in de binnenplaats bevinden moeten ze zich houden aan de regels en eisen die Judo Bond Nederland hanteert. Daarnaast worden ze gecontroleerd door NOC*NSF, terwijl de sporters zelf niet op de hoogte zijn van wat er zich afspeelt in de wachttoren (NOC*NSF). Het model van Foucault bevestigt aan dat de macht dus duidelijk ligt bij NOC*NSF en de JBN, omdat de beoogde centralisatie er zal gaan komen. Zij hebben supervisie op de judoka´s. Via Judo Bond Nederland probeert NOC*NSF het beleid te beïnvloeden. Uit de resultaten bleek al dat geïnterviewde judoka´s het idee hadden dat het rendabel maken van Papendal een motief zou kunnen zijn voor de beoogde centralisatie. Als dat zo is zou dat betekenen dat NOC*NSF adviezen uitbrengt aan Nederlandse sportbonden voor haar eigen belang en in

mindere mate in het belang van Judo Bond Nederland. Foucault (1989) hield in zijn theorie in eerste instantie geen rekening met verzet. In dit onderzoek verzetten de judoka´s zich duidelijk tegen de plannen van Judo Bond Nederland, wat tot gevolg heeft gehad dat de beoogde centralisatie al is opgeschort naar 2016. Volgens de geïnterviewde judoka´s en coaches zouden vooral de topjudoka´s hun stem moeten laten gelden om Judo Bond Nederland mogelijk af te laten zien van de beoogde centralisatie. De geïnterviewden stellen dat een harde opstelling van potentiële medaillekandidaten een verschil teweeg kan brengen.

Door interactie ontstaan er betekenissen. Dit wordt onder de noemer cultureel-cognitief geplaatst door Scott (2008). Dit proces wordt door Weick (2001) omschreven als *´sensemaking´*. Door interactie tussen judoka´s, coaches, bestuurders van Judo Bond Nederland en NOC*NSF ontstaan er betekenissen over de beoogde centralisatie van de Judo Topsport Steunpunten. NOC*NSF en Judo Bond Nederland spreken in de interviews een voorkeur uit om te gaan centraliseren, omdat ze geloven dat het Nederlandse judo daarmee bij de internationale top acht blijft behoren. De geïnterviewde judoka´s en coaches benadrukken het gebrek aan argumenten dat Judo Bond Nederland heeft voor een centralisatie. Zolang zij de voordelen niet inzien is het onwaarschijnlijk dat zij een centralisatie zullen steunen. Dat is de *´negotiated order´* (Strauss, 1978) die er nu is. Judo Bond Nederland hoopt door middel van wapens en vaardigheden de *´negotiated order´* zo aan te passen dat er een overeenstemming met de judoka´s ontstaat over de juiste structuur voor het Nederlandse judo. De verschillende soorten kapitaal van Bourdieu (1990) zijn wapens die kunnen worden gebruikt om het proces van betekenisgeving te beïnvloeden. De soorten kapitaal waar Bourdieu (1990) over spreekt komen in dit onderzoek allemaal aan bod. NOC*NSF beschikt over het economische kapitaal, waar Judo Bond Nederland en de judoka´s afhankelijk van zijn. NOC*NSF kan dit middel inzetten om voorwaarden te stellen wanneer er zoals tijdens de Olympische Spelen van 2012 geen resultaten werden geboekt. Hier is de voorwaarde voortgekomen dat het NOC*NSF logisch leek dat de seniorentop zich aan zou sluiten bij één Centra voor Topsport en Onderwijs (CTO). Er wordt gesteld dat het geen dwingende voorwaarde is, maar het is niet bekend of er voor financiële consequenties volgen wanneer de JBN zich niet houdt aan het advies van NOC*NSF. Ook beschikt NOC*NSF over cultureel kapitaal. Een geïnterviewde van Judo Bond Nederland gaf aan dat zij NOC*NSF beschouwen als kennisbank waar ze informatie vandaan kunnen halen. Alle groepen beschikken over symbolische macht. Vooral de topjudoka´s beschikken over een status, die ze proberen in te zetten om Judo Bond Nederland af te laten zien van een centralisatie van de seniorentop. Judo Bond Nederland en NOC*NSF beschikken over autoriteit, omdat zij het sportbeleid opstellen waar sporters zich aan dienen te conformeren.

6. Conclusie, discussie en aanbevelingen

In het laatste hoofdstuk zal een antwoord worden gegeven op de vijf deelvragen en de centrale onderzoeksvraag van deze thesis. De antwoorden op deze vragen zullen de conclusies vormen van dit onderzoek. Naast de discussie zal er tot slot nog een aanbeveling worden gedaan ten aanzien van Judo Bond Nederland.

6.1 Conclusie deelvraag 1

Wat is er in de literatuur bekend over het organiseren van topsportcondities?

In de nota´s van de Nederlandse Rijksoverheid kwam de term topsport voor het eerst terug in 1996. Sinds 2005 heeft het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) de intentie om in de internationale topsport over een top tien positie te beschikken. Het sportbeleid werd toegespitst op het professionaliseren van het sportklimaat: het herkennen en ontwikkelen van talent, het verbinden van breedte- en topsport en het creëren van hoogwaardige topsportaccommodaties. Het masterplan *´Talentontwikkeling´* van NOC*NSF in 2006 versterkte de gedachte dat Nederland moest investeren in meerjarige opleidingsprogramma's voor talenten en de infrastructuur van de Nederlandse sport.

Volgens het SPLISS-model van De Bosscher et al. (2008) zijn er negen pijlers die van invloed zijn op topsportsucces: financiële middelen, organisatie en structuur van het sportbeleid, fundament en participatie, talentidentificatie en ontwikkelingsysteem, atleten en post-carrière ondersteuning, trainingsfaciliteiten, coachvoorzieningen en coachontwikkeling, (inter)nationale competitie en wetenschappelijk onderzoek. Wanneer deze pijlers aanwezig en ontwikkeld zijn in een topsportklimaat, is het mogelijk om internationaal topsportsucces te boeken (De Bosscher et al., 2008).

Fletcher, Hanton, Mellalieu & Neill (2012) hebben onderzoek gedaan naar factoren, die een sporter beïnvloeden binnen een topsportklimaat. Fletcher et al. (2012) kwamen tot de volgende vijf factoren (1) factoren die inherent zijn aan de sport, (2) rollen binnen de sportorganisatie, (3) sporttechnische relaties en persoonlijke eisen, (4) sportcarrière en prestatie ontwikkelings-vraagstukken en (5) organisatiestructuur en sportklimaat. Deze factoren komen overeen met de pijlers uit het SPLISS-model van De Bosscher et al. (2008).

6.2 Conclusie deelvraag 2

Hoe ziet de huidige organisatie van het Nederlandse topjudo eruit?

Het Nederlandse judo kent een clubcultuur. Clubs verspreidt over het land leiden judoka´s op in de hoop dat ze de stap van recreant naar topsporter kunnen maken. In 2008 zijn er, onder leiding van toenmalig technisch directeur Cor van der Geest, vier Judo Topsport Steunpunten (JTS) opgericht. De JTS´en vormen een schakel voor de doorstroom van talent tot topsporter. Talentvolle judoka´s vanaf 17 jaar worden uitgenodigd om hier te komen trainen. Deze punten bevinden zich in Eindhoven, Haarlem, Heerenveen en Rotterdam, waarbij de JTS´en in Haarlem en Rotterdam zijn gekoppeld aan de grote clubs Kenamju en Budokan. De Judo Topsport Steunpunten in Eindhoven en Heerenveen zijn gekoppeld aan Centra voor Tosport en Onderwijs (CTO´s). NOC*NSF heeft CTO´s opgericht in de veronderstelling dat sporten, rusten en studeren ideaal op elkaar afgestemd moet zijn. Ten slotte trainen de beste judoka´s twee keer per week samen met de nationale selectie op het bondsbureau in Nieuwegein.

6.3 Conclusie deelvraag 3

Hoe ziet volgens direct betrokkenen de ideale organisatie van het topsportklimaat eruit?

Er kan geconcludeerd worden dat de direct betrokkenen verschillende visies hebben over de ideale organisatie van het topsportklimaat. De geïnterviewden van Judo Bond Nederland en NOC*NSF zien een centraal punt waar de beste sporters, de beste coaches en het beste programma met elkaar samenkomen als het ideale topsportklimaat. De JBN en NOC*NSF kijken naar het collectieve programma, terwijl de geïnterviewde judoka´s en coaches zich richten op het individu. De judoka´s zouden graag zien dat ze zelf het ideale trainings- en wedstrijdprogramma kunnen samenstellen en dat Judo Bond Nederland de infrastructuur moet verzorgen waar binnen een sporter dat kan doen. Het verschil is dat de geïnterviewde judoka´s en coaches een faciliterende rol zien weggelegd voor Judo Bond Nederland, terwijl de JBN en NOC*NSF een actieve rol willen spelen in het opstellen van het trainings- en wedstrijdprogramma van de sporters.

6.4 Conclusie deelvraag 4

Welke belangen spelen er voor betrokkenen omtrent het centralisatieproces?

Uit het onderzoek kan geconcludeerd worden dat de direct betrokkenen verschillende belangen hebben omtrent de beoogde centralisatie. Judo Bond Nederland ziet een centralisatie als noodzakelijk, omdat concurrerende landen ook geclusterd zijn. Om in de toekomst internationaal mee te kunnen blijven doen in de top, moet de seniorentop dus gecentraliseerd worden in de ogen van Judo Bond Nederland. De judoka´s zijn het hier niet mee eens. De prestaties worden goed genoemd, wat wilt zeggen dat het huidige topsportklimaat in orde is. Topsportsucces is de uitkomst van het SPLISS-model (De Bosscher et al., 2008) en dat is één van de redenen dat de judoka´s het onbegrijpelijk vinden dat de JBN wijzigingen aan wilt brengen in de structuur van het Nederlandse judo. Zij spreken een voorkeur uit voor het in stand houden van de Judo Topsport Steunpunten.

Daarnaast speelt er een financieel motief voor Judo Bond Nederland. De gelden van de Lotto dalen en daardoor zijn de Judo Topsport Steunpunten niet langer meer te financieren. Volgens de JBN zou een centralisatie van de Judo Topsport Steunpunten een effectiever en efficiënter topsportklimaat opleveren, omdat de judoka´s, de coaches en de judovoorzieningen dan zijn geconcentreerd. NOC*NSF bevestigt deze visie, die past bij de centralisatietrend die in meerdere Nederlandse sportbonden is waar te nemen.

De judoka´s en coaches zijn van mening dat het belang van NOC*NSF zwaarder mee weegt dan Judo Bond Nederland doet vermoeden. Het ontbreken van draagvlak onder de sporters doet vermoeden dat NOC*NSF een druk uitoefent op de JBN om te gaan centraliseren met de seniorentop. Judo Bond Nederland geeft aan dat NOC*NSF inderdaad een advies heeft uitgebracht om met de seniorentop aansluiting te zoeken bij één CTO, maar dat zij deze voorwaarde niet als dwingend ervaren. Hierbij geeft Judo Bond Nederland wel aan dat het onduidelijk is of er een financiële korting kan volgen, wanneer het advies van NOC*NSF in de wind wordt geslagen.

6.5 Conclusie deelvraag 5

Hoe kijken direct betrokkenen naar de gevolgen van centralisering?

Uit het onderzoek kan geconcludeerd dat Judo Bond Nederland verwacht dat de doorstroom van talent tot topsporter verbeterd wordt, waardoor Nederland zich ook in de toekomst kan blijven meten met de internationale top. Daarnaast hoopt de JBN met een centralisatie af te komen van de clubbelangen, wat de weg vrij maakt voor een nationaal teamgevoel.

In tegenstelling tot Judo Bond Nederland zien de judoka´s vooral nadelen van een eventuele centralisatie. Nederland heeft te weinig goede judoka´s voor een centralisatie, waardoor de judoka´s tijdens trainingen snel op elkaar uitgekeken zullen zijn. Daarnaast zijn ze van mening dat een centralisatie een negatief gevolg heeft voor de aanwas van nieuw talent. Het wegtrekken van de beste judoka´s, leidt er toe dat jonge judoka´s niemand meer in de club hebben om tegen op te kijken.

6.6 Conclusie centrale onderzoeksvraag

Welke betekenissen geven direct betrokkenen aan een beoogde centralisatie van de Judo Topsport Steunpunten door Judo Bond Nederland?

Bovenstaande deelvragen in de paragrafen 6.1 tot en met 6.5 geven in paragraaf 6.1 geven al de belangrijkste conclusies van dit onderzoek weer. Daarom zal deze paragraaf zich toespitsen tot de algemene conclusies van het onderzoek naar de betekenisgeving van direct betrokkenen aan een beoogde centralisatie van de Judo Topsport Steunpunten.

Uit dit onderzoek is gebleken dat Judo Bond Nederland kiest om het advies van NOC*NSF om de seniorentop te centraliseren bij één CTO ter hand te nemen. Een beoogde centralisatie is in de ogen van Judo Bond Nederland de oplossing vanwege twee motieven. Allereerst vanwege de gedachte van Judo Bond Nederland en NOC*NSF dat het judo een gecentraliseerd programma moet volgen om in de toekomst nog mee te kunnen doen met de wereldtop. Ten tweede, omdat het financieel noodzakelijk is om de structuur van het topjudo te wijzigen. De huidige situatie met de vier steunpunten is financieel niet langer rendabel wanneer de gelden van de Lotto verder zullen dalen. Judoka´s zien geen heil in de plannen van Judo Bond Nederland, voornamelijk omdat de argumenten ontbreken waarom een centralisatie een verbetering zou zijn. De geïnterviewde judoka´s stellen tevreden te zijn met de inrichting van het huidige judo topsportklimaat. Zij zouden liever in hun eigen omgeving blijven trainen, omdat de huidige prestaties van het Nederlandse topjudo goed zijn.

6.7 Discussie

Reflecterend op dit onderzoek zijn er een aantal punten die interessant zullen zijn voor eventueel vervolgonderzoek. Zo heb ik bij de betrokkenen de groep ouders buiten beschouwing gelaten. Ouders kunnen echter een interessant inzicht geven in deze discussie hoe zij er in zouden staan wanneer hun talentvolle kind op een vroege leeftijd uit huis zou gaan om centraal te wonen, studeren en trainen. Daarnaast zou het interessant zijn om de ontwikkelingen te blijven volgen in zake de centralisering van de Judo Topsport Steunpunten. Gaat de beoogde centralisatie door? Wie worden betrokken bij de centralisatie? Hoe ontwikkelt het verzet en het gebrek aan draagvlak bij judoka´s? Dit zijn vragen die

persoonlijk nog bij mij spelen. Ten slotte heb ik in de loop van het onderzoek gekozen om de vergelijking met andere judolanden en andere Nederlandse sportbonden te laten vallen. Toch zou ik graag zien dat hier onderzoek naar gedaan zou worden. Klopt het wat NOC*NSF stelt, dat steeds meer landen centraliseren met hun top en wat heeft het hen opgebracht? Daarnaast zijn er een aantal Nederlandse sportbonden die een centralisatie hebben doorstaan en het zou leerzaam zijn om te achterhalen hoe zij dat hebben ervaren en waar de knelpunten bij die bonden zat.

6.8 Aanbevelingen

Hoewel dit onderzoek zich richtte op de betekenissen die direct betrokkenen toekennen aan een beoogde centralisatie van de Judo Topsport Steunpunten worden in deze laatste paragraaf een tweetal aanbevelingen gedaan richting Judo Bond Nederland.

Begin een centralisatie met de cadetten

De geïnterviewden gaven allen aan dat het verstandig is om een eventuele centralisatie aan te vangen met de cadetten. Zij kunnen hun studiekeuze namelijk nog af laten hangen van de locatie waar ze moeten sporten. De senioren judoka´s van nu hebben die keuzes reeds gemaakt en zitten vast aan een huis, een baan en een gezin. Dat betekent dat Judo Bond Nederland zich dus zou moeten gaan richten op de lichting judoka´s voor de Olympische Spelen van 2020 in Tokio en de senioren judoka´s een eigen trainingsprogramma te laten volgen. De vraag is echter wel of dit financieel haalbaar is om met de cadetten te beginnen en de senioren voorlopig afzijdig te houden. Daar zal onderzoek naar moeten worden gedaan.

Creëer betrokkenheid

Alle geïnterviewden gaven aan dat de communicatie vanuit Judo Bond Nederland beneden peil is. Zij gaven aan niet op de hoogte te worden gehouden van de ontwikkeling omtrent de beoogde centralisatie. Bovenal missen ze de argumenten waarom een centralisatie goed is voor de toekomst van het Nederlandse judo. Tijdens de interviews konden de geïnterviewden van Judo Bond Nederland goed verklaren waarom zij een centralisatie als een stap vooruit zien, maar vooralsnog hebben zij dit niet over weten te brengen op de judoka´s. Daarom adviseer ik allereerst om openheid te geven over de rol van NOC*NSF in deze ontwikkeling en de financiële situatie waarin de JBN zich verkeert wanneer de gelden van de Lotto verder zullen dalen. Daarnaast is het wellicht een optie om de judoka´s een platform te geven waar ze hun mening kunnen geven en dat daarna samen besproken hoe men voor alle betrokkenen tot een juiste structuur van het Nederlandse judo kan komen. De onlangs opgerichte atletencommissie is hier uitermate geschikt voor.

7. Bibliografie

7.1 Artikelen en Boeken

Boeije, H. (2005). *Analyseren in kwalitatief onderzoek.* Den Haag: Boom.

Bogerd, J. (2010). *Twee kanten van de medaille*.

Bosscher, V. de, Knop, P. de, Bottenburg, M. van (2008). *Vlaanderen sport, ook aan de top. Een internationale vergelijking van het topsportbeleid en topsportklimaat in zes landen.* Nieuwegein: Arko Sports Media.

Bosscher, V. de, Bingham, J., Shibili, S., Bottenburg, M. v., & Knop, P. d. (2008). *The global sporting arms race: an international comparative study on sports policy factors leading to international sporting succes.* Oxford: Meyer & Meyer.

Bottenburg, M. van (2000). *Het topsportklimaat in Nederland.* 's-Hertogenbosch: Diopter.

Bottenburg, M. van (2003). *Top- en breedtesport: een Siamese tweeling?* In: Breedveld, K. *Rapportage sport 2003*. Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau, 285-312.

Bourdieu, P. & Passeron, J. C. (1990). *Reproduction in Education, Society and Culture.* London: Sage Publications.

Bruyninckx, H. (2009). *Spelen met Macht: Het IOC en de macht van een niet-statelijke actor.* In: Scheerder, J. & Meulders, B. (2009). *Wedijver in een internationale arena: sport, bestuur en macht.* Gent: Academia Press.

Clegg, S.R. (1989). *Frameworks of Power*. Sydney: Sage Publications.

Deci, E. L., & Ryan, R. M. (1985). *Intrinsic motivation and self-determination in human behavior*. New York: Plenum Publishing Co.

Deetz, S. (2000). *Describing differences in Approaches to Organization Science. Rethinking Burrell and Morgan an Their Legacy*. In: Frost, P., Lewin, A. & Daft, R. (1998). *Talking about Organization Science.*

Londen: Sage Publications.

Ericsson, K.A., & Charness, N. (1994*). Expert performance: Its structure and acquisition.* American Psychologist, 49(3), 725-747.

Fletcher, D., Hanton, S., Mellalieu, S., & Neil, R. (2012). *A conceptual framework of organizational stressors in sport performers.* Scandinavian Journal of Medicine & Science in Sports, 22, 545-557.

Foucault, M. (1989). *Discipline, Toezicht en Straf. De geboorte van de gevangenis.* Groningen: Historische Uitgeverij.

Foucault, M. (1978). *The history of sexuality*. London: Penguin Books.

Hutten, T. (2009). *Het talent van Brabant: De rol van diverse actoren in talentontwikkeling binnen de sport.* Breda: NHTV Expertise Series.

Lukes, S. (1974). *Power: A Radical View.* New York: Palgrave Macmillan.

Lukes, S. (2005). *Power: A Radical View.* New York: Palgrave Macmillan.

Markula, P. & Pringle, R. (2006). *Foucault, sport and exercise: Power, knowledge and transforming the self.* London: Routledge.

Puwar, N. (2004). *Space Invaders: Race, Gender and Bodies Out of Place.* Oxford: Berg Publishers.

Roskin, M., Cord, R.L., Medeiros, J.A. & Jones, W.S. (2007). *Political Science: An Introduction.* New York: Prentice Hall.

Rubin, H., & Rubin, I. (2005). *Qualitative interviewing.* London: Thousand Oaks.

Scott, W. R. (2008). *Institutions and Organizations: Ideas and Interests.* Thousand Oaks, CA: Sage.

Seppänen, P. (1981). *Olympic success: a cross-cultural perspective.* In: G. R. F. Lüschen, & G. H. Sage. *Handbook of social science of sport*. Champaign: Stipes Publishing Company.

Smedt, E. de (2001). *Atletenmanagement.* Paper presented at Vleckho Business School, Brussels, Belgium, May.

Strauss, A. (1978).*General Considerations: An Introduction*. In: Negotiations: *Varieties, Contexts, Processes and Social Order*. San Francisco: Jossey-Bass Publishers.

Weick, K. (1995). *Sensemaking in Organizations.* Thousand Oaks: SAGE Publications.

7.2 Documenten

Judo Bond Nederland (2013). *Beleidsplan 2013-2016*. Nieuwegein: Judo Bond Nederland.

NOC*NSF (2006). *Publieksversie Masterplan Talentontwikkeling 2006-2010. Talent Centraal.* Papendal: NOC*NSF.

NOC*NSF (2012). *Toekenningsformulier Rubriek 2.1 Maatwerkfinanciering Top 10.* Papendal: NOC*NSF.

7.3 Nota´s

Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (1999). *Kansen voor topsport: het topsportbeleid van de Rijksoverheid.* Den Haag: Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport.

Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (2005). *Tijd voor sport: Bewegen, Meedoen, Presteren.* Den Haag: Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport.

Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (2006). *Samen voor sport.* Den Haag: Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport.

Bijlage 1: Topiclijsten

1.1 Topiclijst interviews judo met bestuur

Opening

- Voorstellen
- Doel uitleggen van het interview/onderzoek
- Toestemming vragen om het gesprek op te nemen
- Vertrouwelijkheid en anonimiteit benadrukken
- Mogelijkheid bieden het uitgeschreven interview door te lezen

- Geïnterviewde zichzelf kort laten voorstellen

Topsportklimaat

- Open vraag: Hoe ziet het huidige judo topsportklimaat er uit? *(Traject van talent tot topsporter, trainingsfaciliteiten (JTS en CTO's), trainingsmomenten, verschillende type coaches)*
- Hoe ziet volgens u het ideale judo topsportklimaat eruit?
- In hoeverre wijkt het huidige judo topsportklimaat dan af van het ideaalbeeld?
- Wat gaat er momenteel goed binnen de judo topsport?
- Wat gaat er juist niet goed binnen de judo topsport?
- Wat zijn de consequenties voor het judo op korte en lange termijn als het huidige topsportklimaat in stand wordt gehouden?
- Welke maatregelen moet er u volgens u worden genomen? En op welke termijn?
- Hoe staat het er voor met de financiële situatie van de judo topsport? En in hoeverre is dat van invloed op de beoogde centralisatie?

Bij dit topic de negen pijlers van het SPLISS-model in gedachte houden als handvat:

1. Financiële middelen
2. Organisatie en structuur van het sportbeleid
3. Fundament en participatie
4. Talentidentificatie en ontwikkelingsysteem
5. Atleten en post-carrière ondersteuning
6. Trainingsfaciliteiten – **Later dieper ingaan op de beoogde centralisatie**
7. Coachvoorzieningen en coachontwikkeling

8. (Inter)nationale competitie
9. Wetenschappelijk onderzoek

Centralisatie

- Hoe zou de beoogde centralisatie er volgens u dan uit moeten zien?
- Wat zou de invloed van een beoogde centralisatie zijn op het topsportklimaat?
- Welke veranderingen vinden plaats voor JBN, coaches (bonds, olympic, pre-olympic en individueel) en judoka's?
- Waarom zou Judo Bond Nederland willen kiezen voor een centralisatie, terwijl de huidige prestaties vrij goed zijn? Wat ontbreekt er dan momenteel?
- Wat zijn verder redenen om te gaan centraliseren?
- Wat zou een beoogde centralisatie op korte en lange termijn moeten opleveren?
- Welke processen komen kijken bij een eventuele centralisatie?
- Welke factoren spelen daarbij een rol?
- Wie moet het centralisatieproces gaan uitvoeren?
- Hoeveel tijd wordt er voor de centralisatie genomen? Waarom gekozen voor deze tijdslijn?
- Hoe selecteert u de judoka's die in aanmerking komen voor deelname aan het gecentraliseerd trainen? Wat zijn de eisen?
- Wat is het maximale aantal judoka's dat kan worden uitgenodigd voor de centralisatie?
- Waar moet het gaan plaatsvinden en waarom zijn deze locatie(s) gekozen?
- Welke voor- en nadelen brengt die centralisatie met zich mee?
- Hoe ziet het kostenplaatje er uit van een eventuele centralisatie?
- Hoe wordt een eventuele centralisatie gefinancierd?

Belangen

- Welke partijen hebben een belang bij het judo topsportklimaat?

- Welke rol speelt NOC*NSF in de judo topsport?
- Wat is de invloed van NOC*NSF bij een eventuele keuze om te gaan centraliseren? Hoe groot is die invloed dan?
- Welke redenen heeft NOC*NSF daar voor?
- Waarom heeft NOC*NSF daar een belang bij?
- Wanneer hebben zij kenbaar gemaakt dat centraliseren de beste optie is?
- Wat zouden de consequenties zijn wanneer NOC*NSF niet gevolgd zou worden?

- Hoe hebben de sporters gereageerd op het beoogde plan om te gaan centraliseren?
- Wat voor redenen gaven ze voor hun positieve/negatieve reactie?
- Wat voor invloed hebben de judoka's op het beleid van de JBN?
- Wat zijn de consequenties voor sporters die niet mee gaan in een centralisatie?

- Welke rol spelen coaches (bonds, olympic, pre-olympic en individueel in een centralisatie)?
- Wat heeft een beoogde centralisatie voor gevolg voor individuele coaches?

Draagvlak

- Op welke manier moet er draagvlak gecreëerd worden?
- Bij welke betrokkenen is het van belang om draagvlak te creëren? En waarom?
- Hoe worden eventuele conflicten met judoka's of coaches op korte en lange termijn opgelost?
- In hoeverre is draagvlak van belang bij het wel of niet doorgaan van een beoogde centralisatie?

Vergelijking

- Onlangs bent u langs geweest in Engeland en Frankrijk. Hoe hebben zij de judo topsport ingericht?
- Wat zou het Nederlandse judo topsportklimaat over kunnen nemen van deze landen?
- Hoe zijn de trainingsfaciliteiten van deze landen ingericht?
- Andere Nederlandse sportbonden hebben een soortgelijk centralisatietraject doorlopen. Wat voor informatie heeft u daarover?
- In hoeverre wordt er met andere bonden gespard?

Afsluiting

- Heeft u zelf nog toevoegingen?
- Bedanken voor zijn of haar tijd.
- Vragen of ik eventuele vervolgvragen later nog zou mogen stellen.
- Eventueel contactgegevens uitwisselen

1.2 Topiclijst interview NOC*NSF

Opening

- Voorstellen
- Doel uitleggen van het interview/onderzoek
- Toestemming vragen om het gesprek op te nemen
- Vertrouwelijkheid en anonimiteit benadrukken
- Mogelijkheid bieden het uitgeschreven interview door te lezen

- Geïnterviewde zichzelf kort laten voorstellen

Topsportklimaat

- Hoe ziet volgens u het ideale topsportklimaat eruit?
- Wat is de rol van NOC*NSF bij het inrichten van een topsportklimaat?
- Wat is een CTO?
- Wat is een RTC?
- Waarom zijn deze locaties opgericht? Waar dienen ze toe?

Bij dit topic de negen pijlers van het SPLISS-model in gedachte houden als handvat:

10. Financiële middelen
11. Organisatie en structuur van het sportbeleid
12. Fundament en participatie
13. Talentidentificatie en ontwikkelingssysteem
14. Atleten en post-carrière ondersteuning
15. Trainingsfaciliteiten – **Later dieper ingaan op de beoogde centralisatie**
16. Coachvoorzieningen en coachontwikkeling
17. (Inter)nationale competitie
18. Wetenschappelijk onderzoek

Centralisatie

- Na mijn gesprekken met Judo Bond Nederland bleek dat NOC*NSF tijdens de evalutie van de Spelen van Londen aanstuurde dat de seniorentop zich aan zou gaan sluiten bij een CTO. Waarom bracht NOC*NSF dit advies uit?
- Hoe zou een centralisatie er bij een CTO uit moeten zien?

- Wat heeft de internationale benchmarking opgeleverd?
- Wat zijn de voordelen voor een bond om aan te sluiten bij een CTO?
- In hoeverre maakt het uit bij welke CTO een bond zich aansluit?
- Wat zijn de consequenties voor een bond als ze niet meegaan met een centralisatie?
- Wat moet een centralisatie gaan opleveren?
- Wat zijn de financiële gevolgen van een centralisatie?

Belangen

- Welke rol speelt NOC*NSF in de judo topsport?
- Hoe groot is de invloed van NOC*NSF bij een eventuele keuze om te gaan centraliseren?
- Wat zijn de voordelen van NOC*NSF dat een bond zich aansluit bij een CTO? Wat zijn de belangen voor NOC*NSF?
- Wat zouden de consequenties zijn wanneer het advies van NOC*NSF niet gevolgd zou worden?

Vergelijking

- De Atletiekunie is ook gecentraliseerd. Kunt u in het kort vertellen hoe dit proces is gegaan?
- Wat waren toentertijd de reacties van coaches en sporters?
- In hoeverre waren er atleten die niet mee wilden richting Papendal?
- Het trainen op Papendal is inmiddels al een aantal jaar aan de gang. Hoe zijn de reacties nu?

Afsluiting

- Heeft u zelf nog toevoegingen?
- Bedanken voor zijn of haar tijd.
- Vragen of ik eventuele vervolgvragen later nog zou mogen stellen.
- Eventueel contactgegevens uitwisselen

1.3 Topiclijst interviews Judoka´s

Opening

- Voorstellen
- Doel uitleggen van het interview/onderzoek
- Toestemming vragen om het gesprek op te nemen
- Vertrouwelijkheid en anonimiteit benadrukken
- Mogelijkheid bieden het uitgeschreven interview door te lezen

- Geïnterviewde zichzelf kort laten voorstellen

Topsportklimaat

- Open vraag: Hoe ziet volgens u het ideale judo topsportklimaat eruit?
- Wat gaat er momenteel goed binnen de judo topsport?
- Wat gaat er juist niet goed binnen de judo topsport?
- Wat zijn de consequenties voor het judo op korte en lange termijn als het huidige topsportklimaat in stand wordt gehouden?
- Welke maatregelen moet er u volgens u worden genomen? En op welke termijn?

Centralisatie

- Hoe zou de structuur/centralisatie er volgens u uit moeten zien?
- Waarom zou Judo Bond Nederland willen kiezen voor een centralisatie, terwijl de huidige prestaties vrij goed zijn? Wat ontbreekt er dan momenteel?
- Wat zijn verder redenen om te gaan centraliseren?
- Wat zou een beoogde centralisatie op korte en lange termijn moeten opleveren?
- Welke processen komen kijken bij een eventuele centralisatie?
- Waar moet het gaan plaatsvinden en waarom zijn deze locatie(s) gekozen?
- Wanneer zou het centralisatieproces in gang moeten worden gezet?
- Welke voor- en nadelen brengt die centralisatie met zich mee?

Belangen

- Wat denkt u dat de rol van NOC*NSF is bij het kiezen voor een centralisatie?

- Wat zouden redenen van NOC*NSF daar voor zijn?

- Hoe hebben de sporters gereageerd op het beoogde plan om te gaan centraliseren?
- Wat voor redenen gaven ze voor hun positieve/negatieve reactie?
- Wat voor invloed hebben de judoka's op het beleid van de JBN?
- Wat zijn de consequenties voor sporters die niet mee gaan in een centralisatie?

Draagvlak

- Op welke manier doet JBN een poging om draagvlak te creëren?
- In hoeverre bent u op de hoogte gesteld van de plannen sinds het afgelopen NK?
- Hoe vaak heeft u contact gehad met Ben Sonnemans?
- Wat vind u van de communicatie vanuit Judo Bond Nederland?
- In hoeverre houdt de JBN rekening met wensen van sporters?

Atletencommissie

- Wat vind u van het oprichten van de atletencommissie?
- Hoe vaak komt de commissie bij elkaar?
- Wat zijn onderwerpen die de atletencommissie van belang vinden?

Afsluiting

- Heeft u zelf nog toevoegingen?
- Bedanken voor zijn of haar tijd.
- Vragen of ik eventuele vervolgvragen later nog zou mogen stellen.
- Eventueel contactgegevens uitwisselen

1.4 Topiclijst interviews Coaches

Opening

- Voorstellen
- Doel uitleggen van het interview/onderzoek
- Toestemming vragen om het gesprek op te nemen
- Vertrouwelijkheid en anonimiteit benadrukken
- Mogelijkheid bieden het uitgeschreven interview door te lezen

- Geïnterviewde zichzelf kort laten voorstellen

Topsportklimaat

- Open vraag: Hoe ziet volgens u het ideale judo topsportklimaat eruit?
- Wat gaat er momenteel goed binnen de judo topsport?
- Wat gaat er juist niet goed binnen de judo topsport?
- Wat zijn de consequenties voor het judo op korte en lange termijn als het huidige topsportklimaat in stand wordt gehouden?
- Welke maatregelen moet er u volgens u worden genomen? En op welke termijn?

- Heeft u te maken gehad met judoka´s die naar steunpunten vertrokken?
- In hoeverre bent u op de hoogte gesteld van de plannen van Ben Sonnemans?

Centralisatie

- Hoe zou de beoogde centralisatie er volgens u dan uit moeten zien?
- Welke groep judoka´s moet gecentraliseerd worden?
- Wat zou de invloed van een beoogde centralisatie zijn op het topsportklimaat?
- Waarom zou Judo Bond Nederland willen kiezen voor een centralisatie, terwijl de huidige prestaties vrij goed zijn? Wat ontbreekt er dan momenteel?
- Wat zijn verder redenen om te gaan centraliseren?
- Wanneer zou de centralisatie plaats moeten vinden?
- Welke judoka´s zouden geselecteerd moeten worden?
- Waar moet het gaan plaatsvinden en waarom zijn deze locatie(s) gekozen?
- Welke voor- en nadelen brengt die centralisatie met zich mee?

- Wat zou een beoogde centralisatie op korte en lange termijn moeten opleveren?

Belangen

- Wat denkt u dat de rol van NOC*NSF is bij de keuze om te gaan centraliseren?

- Welke rol spelen coaches?
- Wat zou een beoogde centralisatie voor gevolgen hebben voor een individuele coach als u?

- Hoe hebben uw (oud)sporters gereageerd op het beoogde plan om te gaan centraliseren?
- Wat voor redenen gaven ze voor hun positieve/negatieve reactie?
- Wat voor invloed hebben de judoka's op het beleid van de JBN?
- Wat zijn de consequenties voor sporters die niet mee gaan in een centralisatie?

Draagvlak

- Op welke manier moet er draagvlak gecreëerd worden?
- Bij welke betrokkenen is het van belang om draagvlak te creëren? En waarom?
- Optie van commercieel team

Vergelijking

- Hoe ziet de judo structuur er uit van andere, succesvolle judolanden?
- Wat zou het Nederlandse judo topsportklimaat over kunnen nemen van deze landen?
- Hoe zijn de trainingsfaciliteiten van deze landen ingericht?

Afsluiting

- Heeft u zelf nog toevoegingen?
- Bedanken voor zijn of haar tijd.
- Vragen of ik eventuele vervolgvragen later nog zou mogen stellen.
- Eventueel contactgegevens uitwisselen